

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2024/25:41

Fredagen den 11 juli

§ 1 Jordbruks- och fiskefrågor

Landsbygdsminister Peter Kullgren

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för jordbruk och fiske den 23–24 juni 2025

Återrapport från informellt ministermöte den 15–17 juni 2025

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för jordbruk och fiske den 14 juli 2025

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Klockan är 10 och EU-nämnden inleder sitt sammanträde. Hjärtligt välkomna till dagens möte!

Vi inleder med jordbruks- och fiskefrågor. Med oss har vi landsbygdsminister Peter Kullgren. Vi börjar med en återrapport.

Anf. 2 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Jag svarar på frågor, om det finns.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Några sådana finns inte. Vi hänvisar till den skriftliga återrapporten. Nämnden tackar så mycket för informationen.

Vi tar oss vidare till punkt 2 på rådsdagordningen, Ordförandeskapets arbetsprogram.

Anf. 4 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! På rådsmötet väntas det nytillträdde danska ordförandeskapet presentera sitt arbetsprogram och prioriteringar inom jordbruks- och fiskeområdet. Det är en informationspunkt där vi inte förväntar oss någon diskussion.

De övergripande prioriteringarna under det danska ordförandeskapet väntas vara konkurrenskraft och marknadsorientering, förenkling, regelförenkling, grön omställning samt innovation och utveckling.

Anf. 5 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare in på dagordningspunkt 3, Marknadssituationen, särskilt efter invasionen av Ukraina.

Anf. 6 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Vid rådsmötet kommer kommissionen att informera om situationen på jordbruksmarknaderna, följt av en diskussion.

Det osäkra geopolitiska läget har lett till svängningar på marknaden för olika råvaror. Samtidigt är situationen på jordbruksmarknaderna generellt stabil. Avräkningspriserna är högre i dag jämfört med för ett år sedan för alla produkter, med undantag för spannmål. Trenden de senaste fem åren är att index för avräkningspriser har ökat mer än index för produktionsmedel. Lönsamheten i animaliesektorena är för närvarande tillfredsställande.

Det senaste året har trenden med en minskande mjölkproduktion stannat av. Nötköttproduktionen har samtidigt minskat relativt kraftigt som en följd av färre kalvar och till viss del även på grund av att djurägare håller exempelvis mjölkkor längre i produktion.

Den nederbörd och de svalare temperaturer som präglat maj och juni har gynnat växtodlingen i Sverige, och första vallsköörden har överlag varit bra. Såväl höstsådda som vårsådda grödor ser generellt bra ut.

Grundvattennivåerna, främst i södra Sverige, är betydligt lägre än normalt. Det kan innebära problem om behovet av bevattning ökar samt för vissa djurgårdar där det kan uppkomma vattenbrist.

Ukraina och EU har nått en principöverenskommelse om översyn av handelsavtalet mellan Ukraina och EU på jordbruksområdet. Överenskommelsen innebär en möjlighet till utökad handel samtidigt som hänsyn tas till importen av känsliga produkter. Det innebär även att Ukraina anpassar sina regler på jordbruksområdet till dem som gäller inom EU.

Regeringen är positiv till att ordförandeskapet lyfter frågan om marknadssituationen på rådet, då det är värdefullt med regelbunden avstämning av jordbruksmarknadssituationen.

Regeringen välkomnar att en överenskommelse nåtts med Ukraina och kommer att fortsätta arbeta för att Ukraina ska få omfattande handelslättnader på jordbruks- och livsmedelsområdet. Det är samtidigt viktigt att handelsliberaliseringen sker på ett balanserat sätt.

Regeringen ser även att det är viktigt att så långt som möjligt begränsa importen av såväl insatsvaror som jordbruks- och fiskeråvaror från Ryssland och Belarus.

Mot bakgrund av att regeringen driver en budgetrestriktiv linje är det viktigt att säkerställa att eventuella förslag som kommissionen presenterar inte innebär nya åtaganden som på kort eller lång sikt inte kan finansieras inom befintliga ekonomiska ramar.

Anf. 7 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Den skriftliga ståndpunkt som skickades ut i förväg till EU-nämnden och som nu också kompletterades muntligt av landsbygdsministern liknar ståndpunkten från när vi sågs här senast – men med förtydligandet att man vill begränsa importen av såväl jordbruksråvaror som fiskeprodukter från Ryssland och Belarus. Det uppskattas att regeringen har tagit med detta utifrån hur diskussionen gick tidigare. Det är viktigt.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till rådsdagordningens punkt 4, Proteiner för livsmedel och foder – försörjning, produktion och hållbarhet.

Anf. 9 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Enligt kommissionen är just proteinförsörjning starkt beroende av högkvalitativ import från ett begränsat antal ursprungsländer, vilket gör EU:s livsmedelssystem sårbart för globala marknadsfluktuationer och hållbarhetsrisker.

Mot bakgrund av det geopolitiska läget behöver beredskapen ses över. På rådsmötet kommer medlemsstaterna att ha möjlighet att dela sina erfarenheter om nationella åtgärder för att främja produktion av proteingrödor.

Inom livsmedelsstrategin har Sverige infört ett nationellt forskningsprogram för livsmedel. I det programmet satsar vi medel på bland annat forskning och innovation om hur växtproteiner kan användas. Utöver det har vi startat ett kompetenscentrum för växtförädling och örnmärkt medel för proteingrödor.

Regeringen är också positiv till att kommissionen lyfter frågan och att beredskapsfrågorna aktualiseras med tanke på det geopolitiska läget. Regeringen anser att det vore bra med forskningssamarbeten på EU-nivå. Regeringen anser även att det är viktigt att den nya förordningen om nya genomiska tekniker för växter kommer på plats och därmed möjliggör nya växtsorter på marknaden.

Mot bakgrund av att regeringen driver en budgetrestriktiv linje är det viktigt att säkerställa att eventuella förslag som kommissionen presenterar inte innebär nya åtaganden som på kort eller lång sikt inte kan finansieras inom befintliga ekonomiska ramar.

Anf. 10 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Det muntliga ordet gjorde det lite tydligare vilka initiativ man tänker sig att medlemsstaterna ska ta och vad man vill göra på EU-nivå. Det var bra, så långt.

Jag vill gärna ha en kompletterande kommentar till att man i underlaget är väldigt tydlig med att detta även innebär att man behöver säkerställa hållbarhet för både planetens och människornas hälsa. Min fråga är om den svenska regeringen i sin ståndpunkt kan ta med att hållbarhet bygger resiliens.

Anf. 11 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Det är klart att det alltid är en viktig aspekt för regeringen. Inom just det här området föreligger ärendet eftersom vi ser ett behov av att öka produktionen av proteingrödor för både foder och human-konsumtion. Det är en hållbarhetssatsning i sig.

Vi vet att vi i Sverige, exempelvis, kan producera på ett sätt som är bättre för miljön och klimatet än om grödor importeras från andra länder. Det är en viktig aspekt som regeringen alltid har med sig.

Anf. 12 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Ska vi uppfatta svaret från landsbygdsministern som att det är en del i den svenska ståndpunkten, att ministern även för fram på mötet att man ser detta som ett sätt att bygga hållbarhet och att man måste säkerställa att det blir hållbart för både planetens och människornas hälsa?

Anf. 13 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ja.

Anf. 14 ORDFÖRANDEN:

Det var nog det tydligaste svar vi har fått från ett statsråd sedan jag blev invald i EU-nämnden!

Med det konstaterar vi att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går över till dagordningspunkt 5, Övriga frågor.

Anf. 15 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Vi har inga övriga frågor.

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi landsbygdsministern med medarbetare för i dag och önskar dem en trevlig sommar. Lycka till!

Anf. 17 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Detsamma till er alla!

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Med oss har vi statsrådet Jessica Rosencrantz med medarbetare –
hjärtligt välkomna till dagens sammanträde med EU-nämnden!

Vi börjar med en återrapport.

Anf. 19 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Allmänna rådets senaste möte hölls den 24 juni i Luxemburg. Jag
företrädde Sverige vid mötet. Nämnden har tagit del av den skriftliga
återrapporten, och jag har inget ytterligare att tillägga men kan gärna svara
på frågor.

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar så mycket för informationen.

Vi går över till rådsdagordningens punkt 3, Den fleråriga budgetramen
efter 2027 (förslag under behandling).

Anf. 21 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Vi börjar komma in på denna process, som ni som varit med förut vet
kommer att bli en lång följetong. Den stora frågan för detta möte kommer
naturligtvis att vara förslaget till ny, flerårig budgetram – den så kallade
MFF:en.

Kommissionen kommer att lägga fram lagstiftningspaketet, som består
av ett flertal rättsakter, på onsdag den 16 juli. Allmänna rådet äger rum två
dagar senare och kommer att vara en möjlighet för medlemsstaterna att
föra en första diskussion på ett övergripande plan och presentera initiala
ståndpunkter. Därefter tar arbetet vid i de tekniska arbetsgrupperna.

Det är svårt att kommentera själva förslaget eftersom vi inte har sett
det än. Men regeringens utgångspunkter inför denna förhandling känner ni
väl till, inklusive regeringens syn på budgetens storlek, intäktskällor,
struktur och vad vi väntar oss i termer av innehåll.

Statssekreterarna Christian Danielsson och Johanna Lybeck Lilja var i
finansutskottet och överlade om detta den 10 juni. Själv deltog jag på ett
möte med EU-nämndens beredningsgrupp den 17 juni.

Regeringen har också varit väldigt tydlig mot kommissionen och andra
medlemsstater. Vi har presenterat våra ståndpunkter både i skrift och i tal.
Flera svenska positionspapper har cirkulerats i Bryssel. Särskilt nära har
vi jobbat med gruppen av likasinnade länder.

Vi kommer naturligtvis att fortsätta med påverkansarbetet när
förslagen har presenterats och förhandlingen inleds. Vi kan konstatera att
nästa MFF kommer att förhandlas under förhållanden som är unika både
för Sverige och för hela EU. Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina
och en fortsatt osäkerhet i den transatlantiska relationen har bidragit till
den största omläggningen av europeisk politik under 2000-talet.

Säkerhet, försvar, beredskap, utvidgning, konkurrenskraft och ekonomisk tillväxt är frågor som kommer att dominera den europeiska dagordningen under överskådlig framtid. Dessa frågor är lika viktiga för Sverige nationellt som för hela Europa. Insatser som bidrar till att värna den europeiska gemenskapens styrka och handlingskraft är viktiga för Sveriges ekonomi och säkerhet.

Regeringen anser att MFF ska fokusera på insatser som är strategiskt viktiga för EU, gränsöverskridande till sin natur eller för stora och för komplexa för enskilda medlemsstater att hantera. De ska också ha ett högt europeiskt mervärde. Till sådana insatser hör de som bidrar till att öka europeisk konkurrenskraft och vår gemensamma säkerhet, däribland migrationen, klimatet och kampen mot den organiserade brottsligheten. Fortsatt EU-stöd till Ukraina är naturligtvis centralt.

Konkurrenskraft kommer av allt att döma även att utgöra ett betydande inslag i nästa MFF. Långsiktig konkurrenskraft kräver förbättrade ramvillkor, som vi säger. Som komplement till sådana åtgärder bör MFF och framför allt programmet Horisont Europa stärka europeisk konkurrenskraft genom att stödja banbrytande forskning och innovation. Excellens bör fortsatt vara styrande. EU-budgeten bör också främja ökad rörlighet för studenter och forskare inom och till EU. Sådana åtgärder ger inte bara tillväxt utan stärker även den europeiska sammanhållningen.

Vi anser att det finns utrymme för att arbeta mer med garantier från EU-budgeten för att attrahera privat kapital och på så sätt möjliggöra stora investeringar. Detta ligger i linje med hur programmet Invest EU fungerar i dag.

Detta är det som regeringen vill att budgetramen ska fokusera på. Samtidigt kommer vi att vara mycket tydliga med att vi inte vill se en ökning av budgetvolymen. Regeringen kommer fortsatt att verka för att hålla nere svensk avgift. Nya satsningar ska åstadkommas genom omprioriteringar och genom att vi använder befintliga resurser mer effektivt. Vi ser inget behov av och är kritiska till nya egnamedelskomponenter.

Slutligen: Rättsstatskonditionalitet bör omfatta hela budgeten. Det gäller även den gemensamma jordbrukspolitiken. För regeringen är det självklart att medlemsstater som inte respekterar rättsstatens principer och andra grundläggande värden inte ska få ta del av EU-stöd.

Som ni känner till har Sverige tillsammans med Finland redan gått i bräschen i den här frågan genom att föreslå ett heltäckande och förebyggande system som garanterar efterlevnaden av rättsstatens principer och EU:s värden vid utbetalningar av EU-medel. En ny EU-budget kan inte antas utan rättsstatskonditionalitet, och det kommer regeringen fortsatt att vara tydlig med.

Anf. 22 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Nu kommer en lång förhandling att påbörjas gällande EU:s långtidsbudget. Det här ärendet är så här långt väl förberett både i finansutskottet och i EU-nämndens beredningsgrupp. Vi har alltså ingen annan ståndpunkt än den som regeringen för fram här och nu.

Däremot har jag en fråga. Statsrådet tar ju upp att förhandlingarna sker i en svår geopolitisk omvärld, och det stämmer ju. Inte minst handlar det om situationen i Ukraina och på vår kontinent men också om situationen i

andra delar av världen. När det gäller ekonomin handlar det också om hur EU kan hantera Donald Trump och Trumpadministrationens sätt att bedriva handel och i princip starta tullkrig på.

Min fråga gäller detta i relation till forskning och innovation. Jag delar bilden att EU här behöver gå längre, ta större steg och fördjupa en forsknings- och innovationsunion.

Låt mig nämna området Life Science, som är viktigt för Sverige och EU. Det är fortfarande väldigt osäkert hur detta område kommer att hanteras av den amerikanska administrationen. Om det blir väldigt höga tullar på området kommer det att slå mot hela hälsosektorn och kanske också mot möjligheterna att hitta nytt privat kapital och investera i forskning och innovation.

Min fråga är: Hur agerar regeringen i relation till detta? Hur ska vi läsa regeringens ståndpunkt utifrån det geopolitiska läget? Det är ju högst aktuellt och påverkar många olika saker och också forskning och innovation som regeringen lyfter fram här.

Anf. 23 HÅKAN SVENNELING (V):

Ordförande! Jag tycker att det är väldigt bra att Sveriges budgetrestriktiva linje ligger fast och att Sverige initialt har varit så tydligt i kommunikationen gentemot medier och gentemot andra stater.

Det är också viktigt med de delar som tas upp om rättsstatens principer och konditionalitet och att detta finns med i positionen. I grunden finns det stor enighet bakom detta.

Det jag vill fråga om är något som inte finns med i detta tidiga skede som vi befinner oss i, nämligen barnperspektiv och jämställdhetsperspektiv. Hur ser regeringen på att få in den typen av frågeställningar och perspektiv i arbetet?

Vi vet att det finns en omfattande barnfattigdom både i Europa i stort och i många av de kandidatländer som söker medlemskap i EU. Inte minst i Ukraina är det många barnfamiljer som kämpar.

När det gäller jämställdhetsperspektiv vet vi att det viktiga stöd som vi har gett till Ukraina har haft relativt lite av jämställdhetsperspektiv i sig. En rapport från Kvinna till Kvinna pekade på att var betydligt sämre än många av oss hade trott när det gäller just jämställdhetsperspektivet.

Jag tror att Sverige har en viktig röst när det gäller att lyfta fram dessa båda perspektiv och få in dem i budgetprocesserna. Även om vi nu befinner oss i ett tidigt skede kommer det att vara en lång process där Sverige har möjlighet att lyfta detta.

Anf. 24 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Detta är som sagt i ett tidigt skede. Men redan från början är det bra att ha med sig olika perspektiv. Kanske inte helt oväntat från en Miljöpartist vill jag då skicka med miljöperspektivet.

Av den information som jag har fått verkar det som om de medel som är öronmärkta för klimat, miljö och natur minskar. Det finns ingen särskild pelare för detta. Tidigare har det varit omkring 30 procent som gått till dessa frågor.

Samtidigt ser vi hur Europa drabbas av väldigt höga temperaturer. Behovet av klimatanpassning blir större för var dag som går.

Vi har också olika internationella åtaganden där EU har drivit på för att fasa ut just miljö- och naturskadliga subventioner. En del av långtidsbudgeten gäller förstås den gemensamma jordbrukspolitiken. Jag upplever att det från Sveriges riksdag finns ett starkt stöd för att förändra hur direktstöden betalas ut. De är ju en väldigt stor del av utgifterna. Vi vill försöka rikta dem mer, så att det inte bara handlar om arealstöd. Där finns också mycket av de miljö-, natur- och klimatskadliga subventionerna, som enligt EU uppgår till cirka 150 miljarder euro per år. Dessa subventioner måste minskas och riktas om.

Min fråga är om detta också kommer att vara något som ministern tar med sig i diskussionen, även om det är tidigt i processen.

Anf. 25 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Låt mig börja med Matilda Ernkrans frågor om forskning och innovation. Det är ju en prioritering.

Som jag var inne på vill vi ha omprioriteringar i budgeten, där mer resurser ska gå till forskning, innovation och konkurrenskraft. Detta ansåg vi redan innan den nuvarande situationen med USA uppkom, men det är klart att detta också har satt ytterligare ljus på att Europa har en möjlighet att hämta hem när vi ser hur diskussionen går på andra sidan Atlanten. Vi har också sett olika initiativ. Exempelvis var det ett möte i Paris med Macron och Ursula von der Leyen på plats, där man talade om hur vi ska kunna attrahera mer forskning och kompetens till Europa.

Jag tror att vi kommer att ha en ökad sådan diskussion, men det är alltså precis detta vi vill se inom ramen för budgeten. Sedan får vi se exakt hur och på vilket sätt det kan ske, men det ska vara mer fokus på den typen av saker.

Vi trycker också på just behovet av excellens. Det finns också de medlemsstater som har ett forskningsperspektiv som går ut på att det ska vara jämnt distribuerade anslag, men vi vill fokusera på excellens i detta, så att Europa kan gå före.

Jag tror att vi får återkomma till detaljerna, men att detta är en prioriterad fråga är helt klart, jämte en rad andra åtgärder på konkurrenskraftsområdet som fördjupad inre marknad, regelförenkling och mycket annat.

Vänsterpartiet tog upp frågor om barn och jämställdhet. Det beror såklart på vad man menar. Detta är viktiga perspektiv där jag tror att Sverige ligger långt framme. Vi har mycket att bidra med. Det sker också många diskussioner om dessa viktiga frågor, även om EU inte alltid är inne och lagstiftar eller har kompetens i alla delar. I sak tror jag att vi är helt överens. Sedan är frågan vad man menar ska in i budgeten.

Vi brukar ju alla ha perspektivet att vi ska vara varsamma med vad som är EU-kompetens och vad som är svensk kompetens. Det gäller ofta många av de sociala frågorna.

Perspektiven tror jag alltså att vi är helt överens om. Sedan får vi nog återkomma till hur vi tror att de kommer att prägla just dessa diskussioner och vara varsamma med vilken kompetens vi lägger över till EU, för det kan alltid innebära att vi i slutändan får någon annans perspektiv på frågorna. Där är vi ju snarast rätt måna om att vi själva ska ha rådighet, givet att vi anser oss ha kommit rätt långt.

I alla frågor som på ett eller annat sätt kokar ned till kopplingar till EU:s grundläggande värden, principer och krav på kandidatländer är vi väldigt tydliga, men då är det kopplat till just de processerna.

Miljöpartiet har en fråga om klimatperspektivet. Regeringen har sagt att vi har fyra prioriteringar: klimatet, konkurrenskraften, kriminaliteten och kriget. Det är fyra ord på k. Klimatet ingår där, och vi kommer att fortsätta att prioritera klimatarbetet. Sverige är också ett av de länder som tydligt har ställt sig bakom ett 2040-mål – alltså en minskning av utsläppen med 90 procent till dess. Det kommer självklart också att vara en central del i nästa MFF.

Under den här budgetperioden har vi strävat efter en klimatintegrerad budget, vilket kan vara ett sätt att ta sig an frågan. Då finns klimatfrågan inte bara på ett ställe utan i flera olika budgetposter.

Precis som Rebecka Le Moine säger riktas minst 30 procent av den nu gällande budgeten till klimatåtgärder. Där får vi se hur förslagen ser ut. Den gemensamma jordbrukspolitiken har också en viktig roll. Vi ser gärna att klimat- och miljöersättningarna inom CAP blir mer effektiva framöver, men jag tror att vi får återkomma med mer detaljerade synpunkter när vi har sett förslaget.

Både vad gäller klimatmålet och vad gäller budgeten kommer vi såklart att hålla klimatperspektivet högt.

Slutligen vill jag säga att det vi förväntar oss är en förenklad budgetstruktur i största allmänhet. Det handlar om en struktur med tre pelare, färre program och färre rubriker. Bara att något försvinner som rubrik i en pelare eller ett program betyder det inte att frågan inte är prioriterad. Jag tror att vi på flera områden måste se en mycket mer förenklad struktur framför oss. Detta är i sig något som vi välkomnar. Detta säger jag apropå Rebeckas poäng om att vissa rubriker kanske kommer att saknas.

Anf. 26 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går in på rådsdagordningens punkt 4, Övriga frågor. Det finns inget att säga under denna dagordningspunkt.

Då går vi vidare till dagordningspunkt 5, Rådets förordning om ändring av förordning nr 1 om vilka språk som skall användas i Europeiska ekonomiska gemenskapen.

Anf. 27 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Spanien presenterade under sitt ordförandeskap hösten 2023 ett förslag om att revidera förordning nr 1 för att katalanska, baskiska och galiciska ska bli officiella språk och arbetsspråk för EU:s institutioner.

Frågan togs upp för beslut vid allmänna rådets möte den 27 maj, men flera medlemsstater, inklusive Sverige, var inte redo att fatta beslut. Därefter har Spanien presenterat ett reviderat förslag där det bland annat har tillkommit en artikel som ska förbinda Spanien att stå för alla kostnader som förslaget genererar.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Det är Spanien som har begärt att förslaget återigen tas upp på allmänna rådet. Det tas upp som en diskussionspunkt eftersom det alltså

saknas stöd för beslut. Det är möjligt att Spanien vid sittande möte begär att punkten tas upp för beslut. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Anf. 28 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag tackar för föredragningen.

Det här är en fråga som jag inte riktigt förstår. I och med att Spanien har erbjudit sig att stå för kostnaderna skulle det vara intressant att höra hur regeringen ser på detta. Vad är det som gör att man inte vill stödja detta?

Anf. 29 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Det är en bra reflektion. Det är en fråga som är svår för en hel del att förstå, och det har varit en lång process.

Det ena är det kostnadsmässiga. Vad är det egentligen för kostnader som ska täckas? Spanien säger att man åtar sig att stå för alla kostnader. Hur regleras en sådan sak? Hur vet man det? Vad är den exakta tolkningen av detta? Är det båsen? Är det framtida renoveringar? Ta höjd för att ytterligare tolktjänster krävs? Var går gränsen? Vad inryms inom kostnaderna? Hur kan man reglera detta på ett korrekt sätt, så att man kan säga att det är juridiskt giltigt framåt?

Det här utvecklas också över tid. Först skulle Spanien stå för vissa kostnader, och sedan har det modifierats.

Det andra är det juridiska. Rådets rättstjänst anser att det inte är möjligt att anta förslaget utan en fördragsändring. Jag tror ingen av oss är så jättepigg på en stor fördragsändring med allt vad det innebär – av historiken – om det här ska tas upp i alla olika medlemsstater.

Där finns lite olika syn mellan Spanien och rådets rättstjänst. Rådets rättstjänst var med vid det förra mötet i allmänna rådet och var extremt tydligt med att man inte anser att det är i enlighet med fördraget.

Det är såklart också en diskussion bland medlemsstaterna. Olika medlemsstater tillmäter den diskussionen olika vikt, men vad sätter detta för prejudikat? Om ett land vill ha in sina minoritetsspråk, hur påverkar det andra länder? Om vi ser framför oss en utvidgning med ett antal länder där det kommer in ytterligare språk, är vi då i ett korrekt läge att nuvarande medlemsstater ska börja införa ännu fler av sina egna språk inom ramen för detta? Det är flera delar.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Anf. 30 ORDFÖRANDEN:

Det är alltid uppfriskande att Spanien vill betala för något.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då går vi till dagordningspunkt 6, Övriga frågor. Där har vi också hanteringen av förenklingsagendan under det danska ordförandeskapet.

Anf. 31 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Vi har inte så mycket att säga. Det kommer att vara en informationspunkt.

Anf. 32 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för det.

Jag önskar statsrådet och medarbetarna en trevlig sommar och lycka till vid rådets möte.

2024/25:41

11 juli

Anf. 33 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Tack detsamma!

§ 3 Utrikesfrågor

Kabinettssekreterare Dag Hartelius

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikesfrågor
den 23 juni 2025

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikesfrågor den 15 juli 2025

Anf. 34 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsa kabinettssekreteraren och medarbetare välkomna. Vi börjar med en återrapport.

Anf. 35 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

Herr ordförande! EU-nämnden har mottagit skriftlig återrapportering från rådets möte den 23 juni, och jag har inget att tillägga.

Anf. 36 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare in på rådsdagordningens punkt 3, Aktuella frågor.

Anf. 37 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

Rådets nästa möte hålls den 15 juli i Bryssel. På dagordningen står aktuella frågor och fyra diskussionspunkter: Rysslands aggression mot Ukraina, situationen i Mellanöstern, Georgien samt pakten för Medelhavet och reformarbetet för Unionen för Medelhavet.

Den höga representanten Kaja Kallas väntas som vanligt ta upp olika ämnen under punkten Aktuella frågor. Även om ståndpunkter om dessa frågor inte ska förankras i riksdagen vill jag säga några ord om vad vi tror kan komma upp. Ni har fått information om att Kallas har för avsikt att lyfta upp frågan om Moldavien under Aktuella frågor. Det är en uppföljning av en informell frukost som hålls med Moldaviens utrikesminister samma morgon. Diskussionen väntas fokusera på uppföljningen av det första bilaterala toppmötet mellan EU och Moldavien som ägde rum i Chisinau den 4 juli och det stundande parlamentsvalet i Moldavien den 28 september.

Kallas har också för avsikt att ta upp Centralamerika utifrån det första gemensamma rådet med Centralamerika som hålls inom ramen för det associeringsavtal som EU har med regionen och som utgör ett avstamp för relationen med Centralamerika.

Regeringen välkomnar dessa ansträngningar och står bakom EU:s gemensamma ansats. Regeringen verkar för att Global Gateway lyfts fram som ett viktigt och värdefullt verktyg i detta samarbete.

Också rättsstatens principer och organiserad brottslighet är frågor som är viktiga för oss inom ramen för partnerskapet med Centralamerika.

Kallas har också för avsikt att lyfta upp utvecklingen i Somalia, som präglas av ökad instabilitet – även om en del positiva steg har skett. För regeringen är det viktigt att EU fortsätter att bidra till ökad säkerhet och stabilitet i landet. EU bidrar med stöd till den FN-mandaterade AU-styrkan Aussom, Somalias nationella armé och insatser inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Fortsatt stöd till

Anf. 38 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare in på dagordningspunkt 4, Rysslands angrepp mot Ukraina.

Anf. 39 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

Dagordningens första diskussionspunkt är Rysslands aggression mot Ukraina.

Under den senaste tiden har de ryska attackerna mot ukrainska städer intensifierats alltmer. FN:s särskilda övervakningsmission för mänskliga rättigheter i Ukraina presenterade nyligen en rapport som visar att antalet civila döda och skadade i Ukraina mellan december i fjol och maj i år var 37 procent högre än samma period året innan. Dessutom ser attackerna ut att ytterligare ha tilltagit. Så sent som i onsdags genomförde Ryssland vad som har beskrivits som den hittills största attacken mot Ukraina under kriget med omkring 740 drönare och robotar.

Ukraina har tydligt visat att man vill ha fred. Sverige och EU har tillsammans med Ukraina och internationella partner, inklusive USA, uppmanat till ett fullständigt och ovillkorligt eldupphör. Ett eldupphör skulle göra slut på lidandet och skapa förutsättningar för mer substantiella samtal.

Rysslands fortsatta attacker och förhållande av den diplomatiska processen talar sitt tydliga språk. Ryssland är inte intresserat av fred eller en vapenvila. Det framgår även av de uttalanden som har kommit från Kreml på senare tid.

På Sankt Petersburgs internationella ekonomiska forum i juni uppgav Putin att ”hela Ukraina är vårt” och att ”varhelst en rysk soldat sätter sin fot är vårt”. Det, om något, är en bekräftelse på att Rysslands imperialistiska mål inte har ändrats.

Det är tydligt att ökad press på Ryssland är det enda sättet att få Ryssland att genuint engagera sig i fredssamtal. Regeringen driver därför på för att EU och våra partner skyndsamt ska öka stödet till Ukraina och trycket på Ryssland.

Sverige gör sin del. Regeringen har i år levererat Sveriges största militära stödpaket hittills, paket 18 och 19, till ett värde av 29,5 miljarder kronor. Vi arbetar redan aktivt för att förbereda för kommande stödpaket och nyttjar 2025 års ram om 40 miljarder kronor i militärt stöd som regeringen har satt för att mäta Ukrainas behov.

Genom EU verkar regeringen för att integrera den ukrainska försvarsindustrin i den europeiska försvarsindustriella basen och för att Ukraina ska få delta i EU:s försvarsindustriella program. Regeringen driver också på för att Ukraina ska kunna delta i de förmågeprojekt som EU:s medlemsstater nu bedriver i syfte att fylla de kritiska förmågegapen.

EU:s militära utbildningsinsats EUMAM och den civila insatsen EUAM för reformering av den ukrainska säkerhetssektorn fortsätter att spela en viktig roll. Regeringen arbetar för att ytterligare utveckla och anpassa båda insatserna efter Ukrainas behov.

Samtidigt som vi ökar stödet till Ukraina måste vi sätta ytterligare press på Ryssland. De allt större svårigheterna i rysk ekonomi och den oro som också har börjat höras från vissa ryska politiker och delar av det ryska näringslivet visar att sanktionerna fungerar. Regeringen välkomnar därför förlängningen av de befintliga sektoriella sanktionerna och ser fram emot ett snabbt antagande av det 18:e sanktionspaketet, som för närvarande förhandlas i Bryssel.

Regeringen arbetar för att sanktionspaketet ska innehålla kraftfulla åtgärder mot rysk energi, däribland ett sänkt oljepristak. Regeringen driver också på för ett totalt importförbud gällande all rysk flytande naturgas, vilket kommissionen har inkluderat i den nya vägkartan för det så kallade REPowerEU.

Regeringen välkomnar också de beslut om nya listningar i sanktionsregimen mot rysk hybridverksamhet och i den så kallade Navalnyjregimen som planeras att antas vid FAC. Att möte Rysslands hybrida hot är en viktig del av motverkanspolitiken.

Regeringen verkar fortfarande för ett sänkt oljepristak och att fler fartyg och nyckelaktörer kopplade till den så kallade skuggflottan beläggs med sanktioner. Regeringen arbetar också för en förstärkt och tydligare dialog med de flaggstater som erbjuder flaggregistrering till de fartyg som belagts med sanktioner.

Regeringen stöder också EEAS förslag om att de maritima militära insatserna Atalanta, Aspides och Irini ska användas i informationsinhämtning och bidra i arbetet med sanktionslistningar av fartyg i skuggflottan.

Regeringen välkomnar att EU:s beslut om utökade tullar på ryska och belarusiska varor träder i kraft den 1 juli. På initiativ från Sverige och likasinnade medlemsstater har EU under det senaste året använt höjda tullar som komplement till sanktioner för att fasa ut import från Ryssland och Belarus. Sverige verkar även i fortsättningen för att EU ska införa ytterligare importtullar mot Ryssland och samarbeta med likasinnade medlemsstater för att utforma nya tullförslag med största möjliga genomslag.

Vårt stöd för Ukrainas EU-närmande är orubbligt. Att stödja Ukraina på dess väg mot EU är en viktig investering i fred och säkerhet i Europa. Vid Europeiska rådets möte i juni bekräftade 26 medlemsstater ännu en gång att Ukraina är redo att ta nästa steg i anslutningsprocessen. Regeringen verkar för att omedelbart öppna det första förhandlingsklustret med Ukraina och Moldavien, följt av ytterligare kluster – och förhoppningsvis alla i år.

Regeringen välkomnar att EU och Ukraina har nått en principöverenskommelse om uppdateringen av frihandelsavtalet DCFTA. Det är ett steg i rätt riktning. Regeringen verkar för att det slutgiltiga, uppdaterade DCFTA ska fördjupa handelsrelationen mellan EU och Ukraina ytterligare och stärka Ukrainas ekonomi och motståndskraft. Det långsiktiga målet är att ge Ukraina fullt tillträde till EU:s inre marknad, vilket innebär att samtliga handelshinder lyfts.

Anf. 40 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Herr ordförande! Tack, kabinetssekreteraren, för dragningen!

Det är verkligen en oroväckande utveckling i Ukraina. De siffror vi hör om 37 procents ökning av döda civila under det här halvåret jämfört med året innan är verkligen oerhört oroväckande.

Gällande de ryska signaler och uttalanden som har kommit kan vi konstatera att det kanske inte någon i det här rummet som har tvivlat på var det ryska intresset ligger. Däremot kan vi hoppas att signalerna verkligen går fram på andra sidan Atlanten. Under de senaste dagarna – den här veckan – har det varit lite mer positiva tongångar från den sidan också när det kommer till stödet till Ukraina, som ju är oerhört viktigt. Vi hoppas att det fortsätter så.

Vi står fullt bakom regeringens linje – som vanligt, höll jag på att säga, men det gäller alltså den här frågan. Det är oerhört viktigt att vi fortsätter att upprätthålla stödet till Ukraina och att vi fortsätter att sätta tryck på Ryssland. Det också bra att man nu tar ytterligare steg för att komma åt att hantera skuggflottan.

Däremot vill jag ställa en fråga om det sanktionspaket som nu förhandlas. Kabinettssekreteraren uttryckte att det förhandlas och kommer att antas, men jag uppfattade inte riktigt *när* det kommer att antas. Tidigare har vi fått signaler om att det skulle antas på detta FAC, och det har också vid flera tillfällen hänvisats till detta FAC. Jag kan ha missuppfattat kabinettssekreteraren, men det skulle vara väldigt bra att klargöra detta. Det är klart att vi alla tycker att det är oerhört viktigt att det kommer på plats.

Jag undrar också vilken bedömning regeringen gör av om de svenska punkterna och de svenska kraven kommer att kunna gå igenom. Det gäller exempelvis oljepristaket.

Anf. 41 MARTINA JOHANSSON (C):

Jag är inte så van att delta vid EU-nämndens sammanträden, så jag tycker att det är lite nervöst!

Vad jag förstår fanns det en diskussion vid mötet i utrikesutskottet i går om bedömningen av huruvida det är förenligt med folkrätten att använda Rysslands grundkapital till stödet till Ukraina. Min fråga är om det är regeringens bedömning att det är förenligt med folkrätten.

Anf. 42 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

När det gäller det 18:e sanktionspaketet hade vi ju hoppats att det skulle antas redan i förra veckan. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Men vi hoppas fortfarande kraftfullt på att frågan ska lösas den kommande veckan; vi hade som sagt trott att det skulle vara möjligt den här veckan.

När det gäller de svenska kraven handlar det framför allt om frågan om oljepristaket, som ju nämndes explicit. Det är lite osäkert – förutom ett antal sanktionslistningar av fartyg och olika entiteter knutna till skuggflottan, och överlag ökade tullsatser för fler ryska varor, skulle jag säga att det fortfarande är osäkert om vi kommer att lyckas få igenom oljepristaket. Men det är något som vi fortsatt driver.

När det gäller frågan om frysta tillgångar och folkrätten är det, som jag även svarade i utskottet i går, regeringens bedömning att det vore förenligt med folkrätten att använda de frysta ryska tillgångarna.

Anf. 43 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar därmed att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till rådsdagordningens punkt 5, Situationen i Mellanöstern.

Anf. 44 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

Dagordningens andra diskussionspunkt är situationen i Mellanöstern. Förhandlingar om en vapenvila i Gaza pågår som bekant i Doha. Regeringen följer, tillsammans med övriga EU, utvecklingen mycket noga. Vi noterar att det kommer uppgifter om framsteg men konstaterar också att situationen inte är helt enkel att bedöma.

EU har senast vid Europeiska rådets möte den 26 juni upprepat kravet på ett omedelbart eldupphör som leder till att fientligheterna permanent upphör. Under tiden fortsätter den humanitära katastrofen i Gaza att förvärras varje dag. Civilbefolkningens lidande och de förutsättningar under vilka befolkningen lever – och försöker överleva – är närmast obeskrivbara.

Regeringen har varit tydlig med att Israel har rätt att försvara sig mot terroristorganisationen Hamas. Lika tydligt har vi upprepat att den rätten måste utövas i enlighet med folkrätten, inklusive den internationella humanitära rätten. Det sätt som den israeliska regeringen bedriver kriget på är oacceptabelt. Israel måste respektera den internationella humanitära rättens regler om skydd av civila. Att under mer än två månader blockera mat och annat humanitärt bistånd till civila är oförsvarligt och står i strid med den humanitära rätten. Att använda utsvaltning av civila som en stridsmetod skulle utgöra en krigsförbrytelse.

Regeringens ståndpunkt är fortfarande entydig: Israel måste omedelbart tillåta storskaliga leveranser av nödhjälp och säkerställa obehindrat, säkert och varaktigt humanitärt tillträde. Det är helt centralt att den humanitära responsen utformas så att hjälpen når dem som allra mest behöver den, var de än befinner sig. Regeringen har därför varit tydlig i sin kritik av Gaza Humanitarian Foundation, som varken är förenlig med de humanitära principerna eller tillräcklig för att möta de enorma humanitära behoven.

Nästan dagligen hör vi om palestinier som dödas eller skadas när de söker akut hjälp vid distribueringsplatserna. Det är oförsvarbart att människor tvingas välja mellan att sätta sin säkerhet på spel och att låta sina familjer gå hungriga. Israel måste låta FN och de humanitära aktörerna agera i enlighet med de humanitära principerna, och humanitär hjälp får aldrig användas som ett politiskt eller militärt påtryckningsmedel. Regeringen välkomnar att EU har nått en överenskommelse med Israel om att nödhjälpen till Gaza ska utökas. Det är ett steg i rätt riktning och måste nu omsättas i omedelbara och avsevärda förändringar.

Regeringen fortsätter att kräva att all kvarvarande gisslan ovillkorligen och omedelbart frigges. Hamas bär ett tungt ansvar för den nuvarande situationen, som inleddes med de fruktansvärda terroristattacker den 7 oktober 2023. Regeringen verkar för fler listningar av personer och entiteter som stöder Hamas eller Palestinska islamiska jihad.

Regeringen ser med stor oro på den israeliska militära offensiven i Gaza, liksom uppgifterna om israeliska planer om ytterligare omfattande

tvångsflyttningar till ett begränsat område i och runt Rafah. Gazas territorium får inte ändras, reduceras eller annekteras. Alla eventuella steg i en sådan riktning skulle strida mot folkrätten och kommer att fördömas av Sverige. Detsamma gäller om hela eller delar av civilbefolkningen skulle fördrivas.

Utvecklingen på Västbanken, inklusive östra Jerusalem, fortsätter att vara allvarlig. Regeringen ser med stor oro på utvecklingen och dess påverkan på civila. Regeringen välkomnar att Europeiska rådets slutsatser från den 26 juni fördömer den pågående eskaleringen på Västbanken till följd av det ökande bosättnarvåldet, den illegala bosättningsexpansionen och Israels militära operationer. Regeringen har därför tagit initiativ till att införa EU-sanktioner mot israeliska ministrar som driver på för en olaglig bosättningspolitik och motverkar tvåstatslösningen.

Frågan diskuterades vid FAC i juni utifrån det brev som utrikesministrarna skrivit. Ett antal länder har uttryckt stöd för förslaget, som vi fortsätter att driva. Vi hyser samtidigt inga illusioner om att det blir enkelt att nå samsyn om det här. Regeringen fortsätter därutöver att agera för beslut om ytterligare sanktionslistningar av extremistiska bosättare. I Europeiska rådets slutsatser underströks behovet av att föra detta arbete framåt. Det tycker vi självfallet är bra.

Det står klart att pressen mot Israels regering nu ser ut att ha bidragit till en förändring genom den överenskommelse som har aviserats. Det här behöver nu genomföras. Regeringen välkomnar att EU har genomfört en översyn av Israels efterlevnad av artikel 2 i associeringsavtalet. Som framgår av slutsatserna från Europeiska rådet noteras rapporten, och EU:s utrikesministrar uppmuntras att vid sitt nästa möte diskutera uppföljning och nästa steg.

EEAS, alltså utrikestjänsten, har därför sent i går delat en inventering av en rad möjliga åtgärder för medlemsstaterna att ta ställning till. Det behöver vi nu analysera i närmare detalj. Det är viktigt att det är åtgärder som kan ge meningsfull effekt. Det blir också viktigt att uppnå en bred samsyn bland medlemsstaterna eftersom genomslaget och effekterna av åtgärderna blir större så. Även de initiativ som Sverige har lagt på bordet och som jag nyss nämnde är en del av detta.

Sverige har också anslutit sig till ett belgiskt initiativ som syftar till att se över om EU i sin handel med Israel gör tillräcklig åtskillnad mellan Israel inom 1967 års gränser och det av Israel ockuperade palestinska territoriet. Initiativet ska ses i ljuset av Internationella domstolens rådgivande yttrande, som slår fast att Israels ockupation är olaglig.

Ministrarna väntas också diskutera en möjlig revidering av mandatet för EU BAM Rafah till att även inkludera gränsövergången Kerem Shalom för införsel av varor till Gaza. Sverige stöder att vi gemensamt och kontinuerligt ser över hur EU:s instrument bäst kan utnyttjas. Det är samtidigt mycket viktigt att ett eventuellt utvidgat mandat utgår från humanitära principer, inte undergräver FN:s avgörande humanitära roll och sker på inbjudan från både Israel och den palestinska myndigheten – något vi har betonat i de diskussioner som pågår. Mycket återstår att klargöra i fråga om detta initiativ.

Låt mig avslutningsvis säga något kort om Israel och Iran. Utvecklingen har ju gått mycket fort och tagit sig uttryck som nog få kunde förutspå, åtminstone i stunden. Det är också för tidigt att dra alltför

bestämda slutsatser om de långsiktiga effekterna.

Vid den senaste informationen och samrådet med nämnden, inför FAC i juni, hade Israel just inlett sin militära attack. Regeringen välkomnar tillsammans med övriga EU att det nu finns en vapenvila mellan Israel och Iran. Återhållsamhet och en återgång till diplomati fortsätter att vara av största vikt.

Regeringens tydliga position är väl förankrad i EU. Vi har varit tydliga med att all våldsanvändning måste ske i enlighet med folkrätten. Iran kan aldrig tillåtas utveckla eller anskaffa kärnvapen och måste genomföra sina åtaganden om kärnämneskontroll enligt sitt så kallade safeguard-avtal och fördraget om förhindrande av spridning av kärnvapen – icke-spridningsfördraget, eller NPT. Det vore mycket allvarligt och ett brott mot Irans åtaganden enligt NPT om Iran suspenderade sitt samarbete med Internationella atomenergiorganet, IAEA.

En hållbar lösning på den kärntekniska frågan kan bara uppnås genom förhandlingar. EU har här en viktig roll att spela, och Europeiska rådets slutsatser ger en god grund för detta.

Anf. 45 HÅKAN SVENNELING (V):

Tack, kabinetssekreteraren, för dragningen!

Min upplevelse av detta är att vi har fått en något mer SD-anpassad ståndpunkt denna månad jämfört med vad vi fick förra månaden. Man har lyft tillbaka ett antal meningar om Hamas, den 7 oktober och så vidare, och man har tagit bort en viktig mening som man hade med förra gången och som inleddes med orden "Israels krig". Däremot är den mening som SD reagerade mest på förra gången – om att det sätt som den israeliska regeringen nu bedriver krig på är oacceptabelt – kvar, vilket i grunden är väldigt bra.

Precis som kabinetssekreteraren är inne på är den stora frågan vid det här mötet vilka konkreta åtgärder som ska vidtas med anledning av den översyn som har skett av artikel 2 i associeringsavtalet med Israel. Här är det stor risk att EU blir handlingsförlamat – att det blir den minsta gemensamma nämnaren som blir EU:s svaghet när det gäller att agera i det här läget. Det var välkommet att det sent i går kom ett besked om att EU har slutit ett avtal med Israel om att få ökat humanitärt tillträde. Det verkar vara den aspekt av detta som EU har något slags påverkan på. I kommentarerna från Kallas pratades det om att man har satt specifika nivåer för hur många lastbilar som ska in och så vidare. Jag undrar om regeringen har några fler detaljer om avtalet när det gäller vad det innebär och om det stipulerar någonting kring de delar som också regeringen tar upp när det kommer till folkfördrivning och risk för att Gazas territorium ändras.

Det blir väldigt svårt att teckna ett avtal och försöka pressa Israel om det enda det leder till är att Israel fortfarande har kontroll över implementeringen av avtalet. Det riskerar att leda till att EU blir handlingsförlamat och att Israel kan fortsätta med sin folkfördrivning och sitt folkmord utan att EU kommer med skarpa åtgärder.

Det innebär att detta nu avgörs av vad EU gör utifrån det optionspapper som kom sent i går kväll. Vi har haft uppe alla de alternativ som enligt medieuppgifter finns i optionspapperet. De har varit uppe till diskussion i

utrikesutskottet och här i EU-nämnden. Vi har länge försökt få svar på vad regeringen tycker om de olika ståndpunkterna.

Men vi fick inget svar igår, och det är samma sak nu när vi lyssnar på regeringen här. Vi får inget svar på om regeringen är för en suspendering av hela associeringsavtalet, en suspendering av delar av associeringsavtalet, en partiell suspendering, eller på vilket sätt regeringen ser de andra punkterna framför sig. Man hänvisar i stället till att man vill analysera detta vidare.

Här har regeringen ett ansvar att gentemot riksdag och EU-nämnd förankra de ståndpunkter som man driver på FAC. Det är otroligt viktigt att regeringen förankrar och har stöd för det man driver, men det är också viktigt att regeringen är tydlig med vad man faktiskt tycker. Det förväntar sig också svenska folket i det här läget.

Vi kan ju inte veta vad den israeliska regeringen kommer att göra utifrån våra åtgärder. Vi kan inte heller veta vad andra stater tycker. Men vi måste ha en uppfattning om vad vi som land tycker att EU ska ha för agerande för att faktiskt visa handlingskraft. Det finns andra länder som är tydliga och som kommer med förslag där det är tydligt vad de tycker. Men den svenska regeringen har hamnat i en väldigt avvaktande ståndpunkt, där vi inte får riktig klarhet i vad Sverige faktiskt tycker.

Min konkreta fråga är: Vad tycker Sverige om associeringsavtalet? Vad tycker man om de förslag som har kommit från kommissionen?

Anf. 46 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Ordförande! Jag tackar kabinetssekreteraren för föredragningen även på denna punkt.

Det är ingen hemlighet att vi under väldigt lång tid tillsammans med övriga i oppositionen har drivit frågan om att frysa associeringsavtalet med Israel. Vi välkomnar den översyn som ändå till slut har gjorts även om vi hade önskat att den hade skett i ett mycket tidigare skede. Vi hade önskat att man nu hade valt att agera. I stället har man nu hamnat i det läge som vi någonstans befarade att man skulle hamna i. Veckorna går, månaderna går och det bara fortsätter.

Vi menar att utrikesrådet nu verkligen måste agera. Nu finns det här papperet på bordet, och vi hoppas verkligen att man på mötet fattar faktiska beslut som sätter press på Israel. Vid det senaste FAC landade man framför allt i att föra dialog med Israel. Vi ser fram emot svaren på de frågor som Håkan Svenneling just ställde om det avtal som nu har slutits. Vi är såklart också väldigt intresserade av det. Men vi ser också att utvecklingen fortsätter att ske på ett helt felaktigt sätt.

Svenska Carl Skau, som är biträdande chef för World Food Programme, har just gjort sitt fjärde besök på Gazaremsan. Han vittnar om att situationen är värre än någonsin. Det vittnas om hur var tredje Gazabo inte äter på flera dagar och hur barn dör av svält förutom av bomber. Det är verkligen en otroligt oroväckande och problematisk utveckling. Dessutom har vi tvångsflyttningarna till Rafah, som har presenterats. Detta är verkligen helt oacceptabelt, och det bara fortgår. Israel visar ingen större vilja att lyssna, så nu måste EU verkligen sätta tydlig press.

Vi undrar också vad den svenska regeringens ingång är. Är vi villiga att stå upp för en suspendering av avtalet, eller vad är den svenska regeringens ingångar?

När det gäller det belgiska initiativet rådde det minst sagt en del förvirring på det senaste samrådet i nämnden. Men när vi nu har fått klart för oss vad det belgiska initiativet handlar om kan vi konstatera att det inte är tillräckligt. Det handlar om differentiering mellan produkter, och det är en helt annan sak än att faktiskt stoppa handeln med varor från bosättningar på ockuperade områden.

Utifrån ICJ:s rådgivande yttrande och utifrån utvecklingen i de här områdena ser vi att EU måste agera även här. De rapporter vi får nu säger att den här frågan också är en del av de punkter som Kallas har lyft i detta option paper, alltså att stoppa handeln med varor från ockuperade områden. Även här undrar vi hur regeringen ställer sig till frågan. Vi har fått svaret att man stöder det belgiska initiativet, men hur ställer man sig till att gå vidare ytterligare?

Vi tycker att det är bra att regeringen driver frågan om att lista extremistiska ministrar. Vi skulle vilja ha svar på hur man bedömer att möjligheterna att få igenom detta ser ut. Var drar man gränsen för vilken typ av ministrar det skulle kunna röra sig om och så vidare? Vi ser fram emot kabinetssekreterarens svar.

Anf. 47 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande och kabinetssekreteraren! Vi från Miljöpartiet har samma syn på associeringsavtalet som både Vänsterpartiet och Socialdemokraterna har framfört här. Vi är också nyfikna på om man kan klargöra lite grann för nämnden hur regeringen ser på detta och på den granskning och analys som har gjorts av artikel 2.

Vi menar att det här behöver pausas och att man behöver ligga på för att få en ekonomisk press gentemot Israel eftersom situationen är helt oacceptabel. Det verkar inte finnas några signaler om att någonting annat än hård ekonomisk press skulle vara det som kan få effekt.

I övrigt tycker vi att det är bra att man nämner att GHF inte fungerar tillräckligt bra. Jämfört med UNRWA har de 4 ställen för distribution medan UNRWA har 400. Vi undrar helt enkelt: Funderar regeringen på att ändra uppfattning om stödet till UNRWA med anledning av att man ser att distributionen inte når fram?

Anf. 48 MARTINA JOHANSSON (C):

Jag vill hänvisa till en tidigare avvikande ståndpunkt om att pausa avtalet och vikten av detta. Jag vill också meddela att vi förväntar oss att regeringen i någon form förankrar med EU-nämnden de konkreta åtgärdsförslag som har kommit inför mötet på tisdag.

Anf. 49 Kabinetssekreterare DAG HARTELIUS:

Tack för frågorna! Jag vill inleda med att säga att regeringen har varit aktiv och tydlig i den tidigare processen och lagt fram egna förslag på ett antal områden för att sätta ytterligare press mot Israel. Vi har drivit sådana förslag och också stött några.

Jag ska gärna redovisa regeringens överväganden även om de med nödvändighet blir lite preliminära, dels eftersom vi fick underlaget först sent i går eftermiddag, dels eftersom det här är en diskussion och ett arbete som vi ser framför oss kommer att fortsätta.

Det är en ganska kortfattad inventering av möjliga åtgärder och vilka

beslutsformer som krävs. I flertalet fall handlar det om enhällighet, och i något fall kan det handla om QMV, alltså kvalificerad majoritet. Inventeringen i sig förordar inga åtgärder utan lämnar avgörandet till rådet. Det här är något som regeringen har efterlyst – att få ett optionspapper och få konkreta förslag att ta ställning till. Vi har också bidragit till att formulera dem, för som jag nämnde tidigare finns de förslag som regeringen har lagt fram, drivit och stött med i optionspapperen. Det gäller till exempel det svenska förslaget om listningar av ministrar.

Låt mig redovisa några preliminära utgångspunkter för regeringens agerande. Översynen av artikel 2 omfattar Israels agerande i Gaza och på Västbanken. För regeringen handlar den ökade pressen på Israels regering just om både den katastrofala situationen för civilbefolkningen i Gaza och utvecklingen på Västbanken. Det är också där vi har lagt fram olika initiativ.

De åtgärder som vidtas behöver vara sådana att de har önskad effekt. Vi, EU, vill se humanitärt tillträde och skydd av civila i Gaza, frigivande av gisslan, ett slut på bosättnarvåldet och bosättningsexpansionen och en hållbar politisk tvåstatslösning. Det är det bredare långsiktiga målet.

Regeringen är också mån om en långsiktigt fungerande relation mellan EU och Israel. Vi ser nu hur EU:s press kan ge resultat också i ett läge där åtgärder ännu inte införts men ligger på bordet.

Vi vill inte se en full suspendering av associeringsavtalet. Det innebär att den politiska dialogen skulle avslutas. Vi har vid ett antal tillfällen sagt att regeringen ser associeringsavtalet som en plattform för dialog med Israel, och vi tror inte att en full suspendering skulle ligga i EU:s intresse.

Regeringen stöder åtgärder kopplade till det så kallade belgiska initiativet för att se över om EU i sin handel med Israel gör tillräcklig åtskillnad mellan Israel inom 1967 års gränser och det av Israel ockuperade palestinska territoriet. En fungerande differentieringspolitik är viktig.

Det är också välkommet när vi tittar på optionspapperet att det svenska förslaget om sanktioner mot ministrar är inkluderat.

Här kan man konstatera att också signalerna och pressen som sådan verkar ge resultat. Associeringsavtalet och återopandandet av artikel 2 har fungerat. Det är bra, och det ska vi fortsätta att använda.

Kommer det då att bli några beslut på tisdag, tror vi? Det är svårt att se i dag att EU fattar några beslut om konkreta åtgärder på FAC. Skälen är flera. Situationen är delvis annorlunda efter överenskommelsen om förbättrat humanitärt tillträde och i ljuset av förhandlingarna av vapenvila liksom de samtal som förts i Washington den gångna veckan. Till det kommer såklart, som jag nämnde tidigare, de olika beslutsformer som krävs – ibland enhällighet och ibland kvalificerad majoritet. Också det senare, kvalificerad majoritet, är svårt. Det kräver diskussion, och snarast mer diskussion i ljuset av de senaste dagarnas positiva signaler.

Vår bedömning är att det faktum att översynen har gjorts och att åtgärder inventeras och diskuteras i sig har en tydlig effekt. Det ser vi till exempel i den humanitära överenskommelsen, som nu måste omsättas i verkliga och varaktiga förbättringar. Det är naturligtvis bra.

Regeringen menar att arbetet bör fortsätta, och så sent som i går uppvaktade ett antal länder, däribland Sverige, EU-kommissionen för att

säkerställa att det så kallade belgiska initiativet, som jag har pratat om tidigare, får ett svar och tas vidare på handelsområdet.

Jag fick en fråga om överenskommelsen om det humanitära samarbetet. Vi har inte alla detaljer i det som Kaja Kallas tillkännagav i går, men efter de senaste FAC-diskussionerna har EU-institutionerna haft en rak och bestämd dialog med Israel om kraven på att förbättra den katastrofala humanitära situationen för Gazas civilbefolkning. Det är naturligtvis välkommet att framsteg nu har gjorts och att en överenskommelse är nådd. Huvudkomponenterna framgår av HRVP:s uttalande i går om ökat humanitärt inflöde, fler öppna övergångar, återupptagna bränsleleveranser och reparationer av kritisk infrastruktur, till exempel för tillgång till rent vatten.

Det viktiga nu är att detta genomförs. Det krävs fullt, obehindrat och säkert humanitärt tillträde. Det humanitära biståndet måste nå fram till civilbefolkningen i en omfattning som är tillräcklig för att möta behoven.

Vi konstaterar också att kraven på parterna att respektera den internationella humanitära rätten omfattar mer än humanitärt tillträde. Det handlar inte minst om skydd av civila. Där måste det också ske förändring och förbättring.

Med anledning av frågan om UNRWA och om regeringen har ändrat sitt synsätt kan jag säga att i ljuset av att det nu händer ganska mycket, förhoppningsvis, på det humanitära området – vilket också har varit regeringens prioritering – är det ingen förändring för dagen som är aktuell i frågan.

Anf. 50 ORDFÖRANDEN:

När det gäller det papper som har kommit i går, optionspapperet, är det några saker som kabinetssekreteraren nu förhåller sig till. Vi har inför mötet haft vissa diskussioner om konklusionsnivån. Hur kan mandatgivningen från EU-nämnden se ut?

Om det nu ändå skulle hända någonting på tisdag – mot all förmodan ska väl tilläggas, givet Utrikesdepartementets och kabinetssekreterarens bedömning av läget – hur hanterar vi det?

Där ska vi säga att vi håller öppet för att det kan behövas ett telefonsammanträde. Det kan möjligen behövas ett sådant sammanträde, om det skulle vara så.

Om vi nu lyssnar på vad kabinetssekreteraren säger finns det flera olika delar av en ståndpunkt som förankras i EU-nämnden i dag. Vi har exempelvis särskilt de saker som handlar om att åtgärderna måste vara verkningsfulla och effektiva. Man vill ha den långsiktiga fungerande relationen med Israel. Man ser inte framför sig en full suspendering. Där finns stödet till det belgiska initiativet. Man välkomnar sanktioner mot ministrar.

Det är en rad olika saker utöver detta, som jag nu kanske missar när jag spontant försöker att sammanfatta detta. Sedan har vi också andra saker som Sverige har drivit i processen som uppenbart är svenska ståndpunkter.

Om regeringen bedömer att man inom ramen för det som ändå har förankrats här i dag kan agera på rådet behöver vi inget möte. Det är regeringen som i sådana fall får signalera detta till oss om det skulle inträffa saker som gör att man känner att man behöver införskaffa mandat.

Det är inom ramen för det parlamentariska ansvaret man får göra bedömningen om det som har förankrats här i dag räcker till eller inte.

2024/25:41
11 juli

Anf. 51 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Det är viktigt att understryka att det är regeringen som har ansvar för att förankra ståndpunkten och bedöma mandatet som man har fått med sig. Nu blev det mycket tydligare i det muntliga än vad det har varit tidigare. Det är regeringen som har det ansvaret gentemot riksdagen. Det är ni som förhandlar. Är det så att vi skulle anse att man går utanför mandatet finns det andra sätt att hantera det.

Jag har mer en fråga om hur kabinetssekreteraren ser på det helt enkelt, hur man har tänkt sig det när helheten är klar, och om man tänkt någonting om hur ska förankra det med riksdagen.

Det kan ske på olika sätt. Ett skriftligt samråd kan också ske, om det är så att man gör den bedömningen. Jag uppfattar det som att ni inte har någon helhet än. Men det är ändå mycket tydligare om vad man tänker sig att regeringen ska göra.

Anf. 52 ORDFÖRANDEN:

Precis så är det. Jag delar den uppfattningen.

Anf. 53 HÅKAN SVENNELING (V):

Jag börjar med formfrågan. Regeringen har inte svarat på alla de förslag som finns i optionspapperet. Sedan betyder det inte att man kommer att rösta om förslagen som finns i optionspapperet på FAC. Det är det som blir avvägningen här.

Vi fick svar på att ni inte är för en full suspendering. Det kommer jag att anmäla en avvikande mening om. Det är jag fortfarande för. Men vi fick inte riktigt tydligt svar på om ni är för en delvis suspendering. Där kan kabinetssekreteraren gärna komplettera.

Däremot upplevde jag en viss tydlighet i att kabinetssekreteraren sa att utgångspunkten är att det ska ske en förändring både i Gaza och på Västbanken. Det avtal som EU och Israel har tecknat rör bara Gaza och det humanitära tillträdet i Gaza.

Jag har en kompletterande fråga. Regeringen gör fortfarande bedömningen att Israel behöver förändra sig på ett flertal punkter. Det gör att man anser att pressen måste hållas uppe genom att man vidtar de åtgärder som anses ha störst effekt. Jag vill gärna ha ett konfirmerande på det, med mer än en nickning från kabinetssekreteraren.

Kabinetssekreteraren går lite långt – jag förstår att man är hoppfull – ,en än så länge har man bara tecknat ett avtal med Israel. Vi har faktiskt inte sett att det humanitära tillträdet har ökat än. Vi har tidigare sett Israel gå ifrån överenskommelser när det gäller både fred i Libanon och fred i Gaza. Jag skulle inte ha riktigt så höga förhoppningar om att vi ser faktiska resultat. Det kanske blir så, skulle jag vilja säga.

Varför är det då så viktigt från oppositionens sida att sätta press här och nu? Jo, det är för att det här mötet är det sista FAC-mötet som är planerat i nuläget innan den 20 oktober. Ska vi ha den typen av diskussion som regeringen efterfrågar, som man säger är viktigt för att komma framåt och för att öka pressen på Israel, vet Israel att det efter tisdag är tre månader tills man ska ha nästa sammanträde i FAC. Det gör att frågan om att öka

pressen handlar om att öka pressen på Israel här och nu, alternativt att FAC bestämmer sig för att kalla till ett extramöte.

Anf. 54 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Tack, kabinetssekreteraren, för svaren!

Det har kommit signaler från Kallas om att också medlemsländer själva kan besluta om stopp för import av varor från bosättningar samt att ställa visumkrav för bosättare som vill besöka EU. Det är svårt att nå enighet i EU. Finns det en vilja hos regeringen att gå fram och driva detta vidare?

Anf. 55 Kabinetssekreterare DAG HARTELIUS:

Jag ska svara på den första frågan om hanteringen framöver. Det kommer att vara möte i Coreper i dag och ytterligare diskussioner i rådet om vägen framåt. För det fall det osannolika skulle inträffa att det blir fråga om ett ställningstagande har vi, som ordföranden har sagt, en väg framåt för att kunna hantera en sådan situation genom ett samråd.

När det gäller frågan om partiell suspendering, till exempel av handelsdelarna eller delar av handeln mellan Israel och EU, behöver det förenas med tydlighet i hur förmånliga handelsvillkor kan återinföras när situationen förändrats till det bättre.

Jag skulle inte säga att regeringen utesluter den vägen. Men det är en ganska komplicerad väg att välja. Det är ingenting som vi förordar i nuläget.

Åtgärder överlag som finns i optionspapperet kommer också att ta en del tid. Skulle det behövas även mellan mötena i ministerrådet, FAC, kan Coreper alltid inkallas om så skulle ske. EU saknar inte beslutskraft om så skulle vara.

Som jag nämnde i min kommentar är detta bredare än bara handla om Gaza. Västbanken är inkluderad i tankarna, och perspektivet är långsiktigt. Vi är naturligtvis glada att höra att det finns en uppgörelse mellan Kaja Kallas och Israel. Som jag sa inledningsvis är det nu viktigt att följa att det också genomförs och tillämpas.

Just nu finns ett antal positiva signaler från både Qatar, Washington och dialogen i Israel. Jag är rätt säker på att diskussionen på FAC kommer att handla om var vi befinner oss och fortsättningen.

Bilden när det gäller Israel är att den press som EU har satt på Israel genom att nyttja artikel 2 och föra en dialog har gett resultat. Nu får vi se framöver hur det kommer att implementeras.

Det ställdes en fråga om medlemsstaternas möjligheter. Det finns en medlemsstat, Irland, som nu har en nationell process för att eventuellt frysa import från Västbanken. Något sådant förslag har vi inte tagit fram på svensk sida.

Anf. 56 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Jag tackar för svaren. Jag får dock beklaga regeringens ställningstagande här.

Utifrån den israeliska regeringens agerande och utifrån det otroliga lidande som civilbefolkningen i Gaza utsätts för hade jag hoppats på, och nästan förväntat mig, en starkare ståndpunkt från den svenska regeringen. Att man inte vill suspendera avtalet eller är för en partiell suspendering i nuläget är ytterst beklagligt.

Utifrån den israeliska regeringens agerande hade verkligen EU behövt agera mycket starkare. Sverige hade verkligen behövt gå i bränschen, visa vägen och visa att vi verkligen står upp för den humanitära rätten, folkrätten och de humanitära principerna. Det är otroligt beklagligt att det inte sker.

Jag vet inte riktigt vad kabinetssekreteraren menade med att man inte anser att en full suspendering ligger i EU:s intresse. Jag vet inte riktigt vad kabinetssekreteraren avsåg med EU:s intresse, men utifrån det som sker i Gaza reagerade jag ganska kraftigt på den meningen. Kabinetssekreteraren får gärna utveckla vad han menade med det.

Vi har självklart en avvikande ståndpunkt i frågan om avtalet. Det är ingen överraskning. Vi har haft en avvikande ståndpunkt tidigare, och det har vi definitivt även i dag.

Vi har även en avvikande ståndpunkt i fråga om varor från bosättningar på ockuperade områden. Det är bra att man står bakom det belgiska initiativet, men vi hade önskar mycket mer.

Kabinetssekreteraren nämnde i sin inledning Iran. Jag missade att ta upp det i den första vändan.

Jag instämmer i att det är glädjande vapenvilan. Däremot kan vi konstatera att vi nu senast i morse kunde läsa om att ytterligare en europeisk medborgare har tagits som gisslan av Iran och som har tillfångatagits.

Jag vet att det tidigare på FAC har förts diskussioner om hur man inom EU skulle kunna agera mer beslutsamt och ha en gemensam politik för den gisslanpolitik som Iran bedriver. Det är mer ett medskick. Jag hoppas att EU i framtiden kan återkomma till den diskussionen. Det är helt uppenbart att den verkligen behövs.

Anf. 57 REBECKA LE MOINE (MP):

Jag instämmer med föregående talare. Även vi från Miljöpartiet vill anmäla avvikande ståndpunkter.

Också vi menar att associeringsavtalet borde pausas. Jag hade önskat att regeringen kunde inta en tydligare och starkare position och vara en ledande kraft i detta. Jag tycker att regeringen bör överväga hur Sverige som land kan gå före, när möjligheten finns.

Jag vill anmäla en avvikande ståndpunkt som handlar om att suspendera associeringsavtalet. Det gäller även det som framfördes från Socialdemokraterna om varor från bosättningar på ockuperade områden. Vidare bör regeringen återuppta stödet och stötta UNRWA.

Anf. 58 HÅKAN SVENNELING (V):

Jag brukar få kritik från regeringssidan om att jag inte alltid är så positiv. Jag tänkte börja med berömmet.

Det är i grunden bra att ni har fått med extremistiska ministrar i ett av förslagen i optionspapperet från kommissionens sida. Det visar ändå på att Sverige, om vi vill, kan påverka och sätta saker på dagordningen. Nu finns det fortfarande ett ganska solitt motstånd från en del medlemsstater mot att genomföra den åtgärden. Jag tror kanske inte att vi kommer att få se att den blir verklighet. Jag vill ändå lägga på regeringssidan att detta är ett gott exempel på det som vi från oppositionens sida efterfrågar och vill se mer av.

Med det sagt vill jag instämma i Alexandra Völkers avvikande mening både gällande avtalet och gällande produkter från ockuperade områden.

Anf. 59 ORDFÖRANDEN:

Det tyder ändå på en vital opposition att den inte alltid håller med regeringen. Det får man ändå lov att säga, även om det är kul att man är positiv.

Anf. 60 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

Frågan gällde om det ligger i EU:s intressen eller inte. Regeringen värnar om en långsiktig och hållbar relation till Israel. Det är också viktigt för EU att ha en sådan som visar att dialog är en viktig del av vägen framåt. Att suspendera tror vi inte skulle upprätthålla den linjen.

Frågan om gisslan och Iran är något som regeringen i högsta grad är engagerad i. Det har tidigare förts diskussioner på FAC. Det står inte på dagordningen den här gången, men vi tror oss veta att ett medlemsland kommer att ta upp det under punkten Övriga frågor. Av lätt insedda skäl följer vi frågan väldigt noga och är aktiva på detta område.

Anf. 61 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det, med avvikande ståndpunkter från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Centerpartiet, finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Georgien.

Anf. 62 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

Herr ordförande! Dagordningens tredje diskussionspunkt är Georgien. Som en uppföljning av förra FAC kommer den fortsatt mycket oroväckande utvecklingen i Georgien upp som en diskussionspunkt. Sverige har tillsammans med likasinnade verkat för att frågan ska tas upp som en full diskussionspunkt.

Sedan FAC i juni har läget i Georgien fortsatt att snabbt försämrats. Ytterligare oppositionsledare har dömts till fängelse, och flera oppositionspolitiker sitter häktade i väntan på dom. Georgiska myndigheter agerar mot civilsamhällets organisationer på ett sätt som riskerar att omöjliggöra deras fortsatta verksamhet. Det styrande partiet Georgisk dröm har också tagit initiativ till ny lagstiftning som medför ytterligare begränsningar av yttrande- och mediefriheten.

Som regeringen konstaterade inför diskussionen om Georgien vid förra FAC måste EU möta denna utveckling på ett principfast sätt. Den höga representanten har nu presenterat ytterligare sanktionsförslag som rör domare i det georgiska rättsväsendet. Sverige stöder dessa förslag liksom de listningsförslag som presenterades i december rörande personer som bär ansvar för våldet mot fredliga demonstranter. Tillsammans med andra kommer vi att fortsätta att aktivt driva på för enighet om de här sanktionerna.

Som ett sätt att sätta ytterligare press i frågan deltog jag den 1 juli i ett möte med Tyskland, Frankrike, Polen, Storbritannien och de nordisk-baltiska länderna. Ett uttalande därifrån kan förväntas komma inom kort.

Som regeringen konstaterade inför förra FAC har utvecklingen i Georgien gått så långt att EU behöver diskutera ytterligare åtgärder bortom sanktioner. Om ett land inte lever upp till sina åtaganden gentemot EU ska landet heller inte kunna dra nytta av de fördelar som EU erbjuder sina närmaste partner. Sverige framförde denna hållning vid FAC i juni och öppnade då för en diskussion om en full suspendering av viseringsfriheten. Ett möjligt tillvägagångssätt vore en tillfällig suspendering som kan utvärderas efter höstens lokalval. En annan möjlig åtgärd vore att överväga att suspendera EU:s associerings- och frihandelsavtal med Georgien. EU bör samtidigt fortsätta att vara tydligt med att erbjudandet till Georgien kvarstår om landet vänder utvecklingen och lever upp till sina åtaganden gentemot EU.

Anf. 63 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Som Håkan Svenneling börjar jag på ett berömmande spår. Det är väldigt bra att regeringen tillsammans med andra har fått upp Georgien som en egen punkt på dagordningen. Det är ju verkligen en sorg att följa utvecklingen i landet, som går ganska fort åt helt fel håll. Jag tänker inte minst på alla de oppositionsledare som har fängslats den senaste tiden, utöver allt annat som går åt helt fel håll i detta land. Därför instämmer Socialdemokraterna i regeringens bedömning att vi börjar närma oss punkten där vi kanske måste göra en annan bedömning. Det har tidigare funnits en rädsla att föra Georgien närmare Ryssland, men vi kan ju konstatera att utvecklingen har gått drastiskt åt fel håll.

Jag undrar om kabinettsekreteraren kan utveckla detta lite. Bedömer man att vi befinner oss vid en punkt där det är läge att agera mer kraftfullt? När gör man bedömningen att vi befinner oss där?

Det har tidigare sagts att det ska presenteras en del förslag till åtgärder inför det här mötet. Kabinettsekreteraren tog också upp några sådana som skulle kunna vara aktuella. Jag uppfattade dock inte fullt ut hur Sverige ser på detta, till exempel på frågan om suspendering av associeringsavtalet med Georgien. Är det någonting som Sverige stöder? Det konstaterades att detta är en möjlig väg. Vad betyder det ur svensk synvinkel att det är en möjlig väg? Kan kabinettsekreteraren utveckla det något? Vilka åtgärder tycker regeringen generellt att EU bör vidta mot Georgien i detta läge?

Anf. 64 HÅKAN SVENNELING (V):

Ordförande! Regeringens ståndpunkt när det gäller Georgien är i grunden väldigt bra. Det är också bra att få upp detta på dagordningen i det här skedet. Utvecklingen går tydligt i fel riktning, och jag tror att det vore oklokt att vänta in lokalvalet i oktober innan man från EU:s sida agerar tydligt. Det skulle vara väldigt bra att få till ett tydligt agerande redan här och nu, vilket jag uppfattar att regeringen försöker att hitta en rimlig väg för. Det är också bra att ha kvar verktyg i verktygslådan för att agera ännu kraftfullare om lokalvalen visar sig gå i samma riktning som det vi tyvärr ser just nu. Det är detta jag vill skicka med.

Vi ska också komma ihåg att ökad press från EU:s sida mot Georgien har stöd både i den georgiska oppositionen och i de georgiska folklagen, som är mycket mer EU-positiva än den politik som förs av Georgisk dröm, som är det styrande partiet just nu.

Anf. 65 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

Frågeställningarna belyser i hög grad de dilemman som EU har i förhållande till Georgien. Man vill stödja en demokratisk och positiv utveckling. För ett år sedan togs det fram ett ganska omfattande optionspapper för att skicka signaler till såväl Georgisk dröm som de georgiska väljarna. Det sorgliga är att Georgisk dröm, trots ett antal signaler och åtgärder från EU:s sida, inte har reagerat eller responderat på detta.

Sverige och andra EU-länder har haft ett dilemma. Det har varit ganska lätt att avgränsa vissa aktörer, till exempel statliga institutioner och regeringsföreträdare, att slopa viseringsfrihet för innehavare av diplomatpass och att stoppa stödet till statliga institutioner samtidigt som vi ökat stödet till civilsamhället. Det har varit en svårare avvägning att agera på ett sätt som skulle kunna riskera att fjärma det georgiska samhället och de georgiska medborgarna från EU och resemöjligheter till EU samt när det gäller visionen om ett framtida EU-medlemskap.

Den är denna kalibrering som Sverige och likasinnade EU-länder – Sverige är ju ett av de pådrivande länderna i det här – hela tiden försöker att göra. Vi försöker se till att vi puffar i rätt riktning och inte riskerar bakslag. Om man ska upphäva viseringsfriheten för samtliga bör man göra det tillfälligt. Det innebär att man bör göra det skyndsamt för att få effekt och sedan utvärdera det hela i ljuset av lokalvalet i höst för att kunna ha en påverkansmöjlighet.

Det är denna kalibrering vi hela tiden försöker att göra, inklusive när det gäller en suspendering av associerings- och frihandelsavtalet. En sådan skulle ha både för- och nackdelar. En fördel skulle vara att vi skulle skicka en signal. En nackdel skulle vara att den georgiska ekonomin skulle fjärmats ytterligare från EU:s. Vart går den georgiska ekonomin och det georgiska samarbetet om de inte går till EU? Som vi vet finns det framför allt ett stort land i regionen som har ganska betydande inflytande och ambitioner i förhållande till Georgien.

Vi försöker hela tiden att göra den avvägningen på bästa sätt. Vi försöker att vara så pådrivande och kreativa som möjligt i detta avseende för att få resultat.

Anf. 66 ORDFÖRANDEN:

Jag vill för egen del säga att det här såklart är en väldigt svår balansgång. Det rör sig ju också om ett övertagandeförsök likt det som har setts i andra länder. Georgien utsätts för en form av hybridkrigföring från rysk sida, vilket såklart är väldigt problematiskt.

I samtal med Georgiens oppositionella framhålls ofta två saker som särskilt önskvärda från deras sida. Jag skulle vilja höra kabinettsekreterarens reaktioner på detta.

Det som verkar skrämma de oligarker som styr Georgisk dröm absolut mest är att deras tillgångar i Europeiska unionen skulle påverkas genom sanktioner eller listningar eller att det på något annat sätt skulle uppstå problem. Det handlar också om studier vid europeiska universitet, framför allt för Georgisk dröms toppars egna barn, samt om viseringsfrihet och att personer på det viset åtnjuter en rad privilegier och förutsättningar. Man menar att åtgärder som slår mot topparna inom Georgisk dröm och mot de oligarker som i praktiken styr – som såklart har täta band med Moskva

Anf. 67 MARTINA JOHANSSON (C):

Även om det alltid är svåra avvägningar vill Centerpartiet se att Sverige driver på för att pausa avtalet och dra tillbaka viseringsfriheten om den georgiska regeringen fortsätter med sina handlingar.

Anf. 68 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

Vi är som sagt öppna, pådrivande och kreativa när det gäller alla som på något sätt utövar eller stöder repression. Vi är också öppna för viseringssuspendering, och den kategori som ordföranden nämnde är naturligtvis högst intressant och relevant i detta sammanhang.

Mer långtgående åtgärder, till exempel att suspendera avtalet och viseringsfriheten, är ju någonting som ligger i korten och som finns med i diskussionen i EU. Vi tänker oss kortsiktigare åtgärder när det gäller att tillfälligt suspendera viseringsfriheten, men om vi inte får positiva reaktioner i mötande riktning från regeringen – från Georgisk dröm – får vi överväga ytterligare skärpningar. Detta skulle dock medföra de risker som jag nämnde tidigare, alltså att Georgien och landets befolkning drivs åt fel håll.

Anf. 69 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, om pakten för Medelhavet och reformarbetet för Unionen för Medelhavet.

Anf. 70 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

Dagordningens fjärde diskussionspunkt är den kommande pakten för Medelhavet och reformarbetet för Unionen för Medelhavet. Regeringen välkomnar en diskussion om Medelhavspakten, som väntas presenteras i höst. Pakten är ett nytt initiativ som lanserades i samband med den nuvarande kommissionens tillträde. Det är den nya Medelhavskommissionären som håller samman arbetet.

Regeringen menar att det ligger i EU:s intresse att anpassa och fördjupa relationerna med de tio länderna i det södra grannskapet. Här finns länder som påverkar Europas säkerhet, som är eller kan bli viktiga marknader, som är centrala ut ett migrationsperspektiv och som på andra sätt är betydelsefulla för utvecklingen i vårt närområde och därmed hos oss. Det är också en region där till exempel Ryssland fortsätter – eller bedöms ha ambitioner – att agera destruktivt.

Regeringen har identifierat ett antal angelägna områden för pakten för Medelhavet och dess utformning.

Det första är betydelsen av handelsrelationer och ekonomisk integration för ett närmande av regionen till EU och för att motverka andra aktörer som har konkurrerande intressen. Här är områden som digitalisering, energi och grön omställning av särskild relevans.

Det andra är insatser för att minska den irreguljära migrationen och öka återvändandet.

Det tredje är åtgärder som främjar säkerheten i EU och i Medelhavsområdet, till exempel genom stärkt samarbete på det rättsliga området.

Det fjärde är att principer som ligger till grund för EU:s utrikespolitik, som främjandet av mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer, återspeglas i pakten.

Inför framtagandet av pakten har regeringen varit tydlig med att den bör utgöra ett komplement till befintliga instrument och partnerskap mellan EU och länder i regionen. Vi ser framför oss att regeringen får anledning att återkomma till EU-nämnden under det fortsatta arbetet.

När det gäller Unionen för Medelhavet väntas en diskussion om reformarbetet som pågått de senaste två åren i syfte att effektivisera organisationen. För svenskt vidkommande har det varit av vikt att organisationen behåller sin praktiska och tematiska ansats och att aktiviteter, program och budget är resultatorienterade. Regeringen stöder det arbetet och verkar för en mer effektiv organisation, som också kan bidra till genomförandet av pakten för Medelhavet.

Anf. 71 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Tack för informationen!

Jag har en fråga kopplad till Unionen för Medelhavet. Den parlamentariska grenen – som Sverige just nu inte har någon delegation till men som vi har haft tidigare – tillkom ju mycket utifrån idén om och syftet att främja fred och stabilitet i regionen. Mot bakgrund av vilka länder som ingår i samarbetet vill jag fråga hur man inom ramen för Unionen för Medelhavet arbetar med en av världens mest långvariga konflikter, nämligen den i Västsahara.

Anf. 72 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

Jag tror att jag nämnde i samband med den tänkta pakten och regeringens inställning att varken pakten eller unionen är tänkta att vara utrikes- och säkerhetspolitiska plattformar. De har tack och lov inte blivit det heller, utan syftet är att främja ett praktiskt samarbete mellan länderna, som i sin tur kan skapa en grund för förbättrade lösningar, ha säkerhetspolitiska effekter och kanske långsiktigt också lösa konflikter inom regionen. Men det är inte det som är syftet.

Dessa frågor står helt enkelt inte på dagordningen, utan det handlar om väldigt praktiskt och handfast samarbete. Det tycker regeringen också är ganska bra, eftersom det är det som behövs för att bygga de här banden. Frågan om Västsahara och dess framtid ligger alltså i andra forum och hanteras bland annat i FN, inte här.

Anf. 73 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 8, Övriga frågor.

Anf. 74 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

Den 14 juli äger ett ministermöte rum inom ramen för det södra grannskapet.

Som nämndes tidigare äger också ett associeringsråd med de central-amerikanska länderna rum den 14 juli.

En informell frukost med Moldaviens utrikesminister hålls den 15 juli.

2024/25:41

11 juli

Anf. 75 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar så mycket för informationen.

Vi tackar också kabinetssekreteraren med medarbetare för medverkan vid dagens EU-nämnd och önskar trevlig sommar. Lycka till på rådet!

§ 4 Utrikesfrågor – handel
Statssekreterare Diana Janse

**Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikesfrågor
den 15 maj 2025**

**Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikesfrågor den 14 juli 2025**

Anf. 76 ORDFÖRANDEN:

Med oss har vi nu statssekreterare Diana Janse med medarbetare. Jag hälsar er hjärtligt välkomna till dagens sammanträde.

Vi börjar med en återrapport.

Anf. 77 Statssekreterare DIANA JANSE:

Herr ordförande! Tack för möjligheten att komma till nämnden och informera om kommande extrainsatta möte i utrikesrådet för handelsfrågor, FAC handel, den 14 juli! Bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa kommer att företräda regeringen på mötet.

Det senaste formella FAC handel-mötet ägde rum den 15 maj. Också där representerades regeringen av bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa. Återrapportering från det mötet har skett skriftligen. EU:s handelsrelationer med USA, EU:s strategi för ekonomisk säkerhet och pågående frihandelsförhandlingar diskuterades vid mötet.

Om nämnden inte har några frågor föreslår jag att vi går vidare till det aktuella mötet den 14 juli.

Anf. 78 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar så mycket för informationen.

Vi går vidare till rådsdagordningens punkt 3, Handelsförbindelserna mellan EU och USA.

Anf. 79 Statssekreterare DIANA JANSE:

Som första punkt på dagordningen förväntas rådet få en lägesuppdatering av EU-kommissionen om den senaste utvecklingen av handelsrelationerna med USA.

EU-kommissionen har arbetat mycket målmedvetet och aktivt för att nå en förhandlingslösning med USA och därigenom undvika ytterligare eskalering. Handelskommissionär Šefčovič har varit i Washington ett flertal gånger för förhandlingar.

Under de senaste två veckorna har förhandlingarna gått in i ett mer intensivt skede. EU-kommissionen hade ett team på plats förra veckan i syfte att föra förhandlingarna framåt. Därefter har diskussionen mellan EU-kommissionen och USA fortsatt.

Jag kan också nämna att den deadline som tidigare förelåg har flyttats fram till den 1 augusti av USA. Men kommissionen arbetar aktivt för att leda dessa förhandlingar i hamn så fort som möjligt.

Jag vill understryka att det här rör sig om levande materia. Processen har genomgående präglats av stor osäkerhet, ryckighet och oförutsägbara offentliga utspel från amerikanskt håll. Det ligger nära till hands att anta att det riskerar att fortsätta. Det här är en process som inte liknar någon

annan handelspolitisk överläggning som EU tidigare fört. Jag kan bara informera EU-nämnden om vad vi vet i dagsläget. Det vi tror oss veta i dag kan ändras i morgon.

Utifrån EU-kommissionens rapportering är det tydligt att det är mycket svåra förhandlingar som pågår. EU och den amerikanska administrationen har fundamentalt olika syn på handel, och våra utgångspunkter har därmed varit helt olika. EU och den amerikanska administrationen har i nuläget inte nått någon uppgörelse, men samtal pågår fortfarande, vilket regeringen välkomnar.

Situationen utvecklas kontinuerligt. EU-ambassadörerna väntas få en ny lägesuppdatering senare i dag på Coreper.

En eventuell principöverenskommelse skulle kunna innebära att USA inte inför några nya generella tullhöjningar, det vill säga att den tioprocentiga generella tilläggstullen i stort sett skulle kunna kvarstå för EU:s del. Samtidigt förefaller diskussionerna om de sektorsspecifika tullar som USA infört på till exempel stål och bilar vara särskilt utmanande. Men förhandlingarna pågår som sagt fortfarande, och situationen kan fortsatt utvecklas.

Regeringen avser att fortsätta på den linje vi förankrat tidigare i EU-nämnden, det vill säga att regeringen stöder EU-kommissionen i dess arbete med att i första hand nå en förhandlingslösning med USA. Vi har inom ramen för detta även givetvis haft svenska intressen för ögonen. Samtidigt är det viktigt att EU fortsatt har beredskap för att införa motåtgärder om och när det är påkallat.

Parallellt har ett viktigt arbete fortgått med att förbereda eventuella motåtgärder från EU:s sida. Det finns därmed en beredskap inom EU att svara med motåtgärder om en uppgörelse med USA inte skulle nås. Det handlar dels om ett tidigare paket med motåtgärder som för tillfället är pausade, dels om ett ytterligare, större, paket med motåtgärder som EU-kommissionen förberett på teknisk nivå men som ännu inte presenterats för medlemsstaterna.

Vid de senaste mötena har fokus varit på utvecklingen i förhandlingarna och att försöka föra dem framåt snarare än på förberedelser av motåtgärder. Aptiten på motåtgärder skiljer sig också bland medlemsstaterna. Förhoppningen är att kunna nå en överenskommelse, men beredskap för motåtgärder finns – även om vi inte är där ännu.

För regeringen är det viktigt med ett enigt EU-agerande och en nära samverkan mellan EU-kommissionen och medlemsstaterna. Unionens styrka ligger i att kunna agera tydligt och samfällt.

I dagens handelspolitiska situation med höjda tullar mot omvärlden och ökade protektionistiska tongångar är det viktigare än någonsin att Sverige förblir en stark röst för en öppen, fri och regelbaserad handelspolitik. Vi behöver också verka för att öka EU:s konkurrenskraft och tillväxt genom ett förnyat åtagande för den inre marknaden och för att EU ska diversifiera sin handel ytterligare. Det är därför centralt att EU fortsätter sin offensiva frihandelsavtalsagenda genom att sluta ytterligare frihandelsavtal. Men det är nästa punkt på agendan.

Anf. 80 ÅSA ERIKSSON (S):

Herr ordförande! Tack, statssekreteraren, för rapporten!

2024/25:41

11 juli

I stort delar vi regeringens ståndpunkt. Det är oerhört viktiga frågor och viktigt att EU håller ihop och driver på. Men som vanligt vill vi att handeln även ska vara rättvis och hållbar. Det fortsätter vi att framföra och hoppas att regeringen lyssnar på det den här gången.

Anf. 81 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Även vi från Miljöpartiet bevarar traditionen att vilja få in rättvisa och hållbarhet som viktiga delar i ståndpunkten.

Anf. 82 HÅKAN SVENNELING (V):

Vänsterpartiet instämmer.

Anf. 83 ORDFÖRANDEN:

Ska vi gissa att även Centerpartiet gör det? Det brukar vara så.

Anf. 84 MARTINA JOHANSSON (C):

Om det brukar vara så, så håller jag med.

Anf. 85 ORDFÖRANDEN:

Jag frågar kansliets medarbetare. Nej, det brukar inte vara så!

Anf. 86 MARTINA JOHANSSON (C):

Jag blev lite förvånad, för jag har inte fått informationen att det brukar vara så.

Anf. 87 ORDFÖRANDEN:

Ibland, ibland inte. Vi ska inte lägga oss i.

Anf. 88 MATILDA ERNKRANS (S):

Centerpartiet får reda ut hur ni vill göra.

Jag skulle vilja ställa en fråga till statssekreteraren. Svenska intressen rör ju även life science, läkemedel, hälsa och de farmaceutiska delarna. Kan statssekreteraren säga någonting om hur de hanteras?

Vi blir uppvaktade av många som är oroliga för hur tullarna kommer att slå, inte minst mot basindustrin, som statssekreteraren nämnde. Det gäller även industrin som ligger långt framme inom grön teknik, och så life science-sektorn. Kan statssekreteraren säga något om dessa viktiga svenska och europeiska intressen?

Anf. 89 ORDFÖRANDEN:

Ville Centerpartiet anmäla en avvikande ståndpunkt eller inte?

Anf. 90 MARTINA JOHANSSON (C):

Nej, vi anmäler ingen avvikande ståndpunkt i dag.

Anf. 91 Statssekreterare DIANA JANSE:

Herr ordförande! Vi håller generellt löpande kontakt med svenska företag vars intressen står på spel. Vi bevakar dem noga, och detsamma gör Kommerskollegium. Vi har även kontakter med kommissionen för att bevaka de här intressena. Vi vet annars inte mer än det som framgår av

Anf. 92 ORDFÖRANDEN:

Det var nog dagens sammanfattning.

Anf. 93 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Det är mycket som är oklart och oroande. Vi får väl bara invänta resultatet av regeringens förhandlingar för Sveriges räkning, och i det här fallet är det ju EU-kommissionen som förhandlar.

Det skulle få förödande konsekvenser för hela hälsosektorn. Jag tänker inte minst på det vi tog upp när EU-ministern var här tidigare, nämligen möjligheten att fortsätta att investera i forskning, innovation och annat.

Det vore verkligen förödande om ryktena stämmer. Statssekreteraren får gärna kommentera detta. Har man ens tittat på en bredare ekonomisk analys, eller hur tänker man här?

Anf. 94 Statssekreterare DIANA JANSE:

Jag har en kort tilläggskommentar. Statsrådet Dousa avser att särskilt ta upp just läkemedel vid mötet på måndag och att trycka på om hur viktigt detta är för svenskt vidkommande.

Sedan kan man konstatera att det finns andra europeiska länder som också har stora intressen i läkemedelssektorn. Vi lär alltså inte stå ensamma här.

Anf. 95 ÅSA ERIKSSON (S):

Eftersom statssekreteraren inte kommenterade detta med rättvis och hållbar handel utgår jag från att regeringen inte tycker att handeln ska vara rättvis och hållbar. Då meddelar vi avvikande ståndpunkt.

Anf. 96 ORDFÖRANDEN:

Vill statssekreteraren säga något ytterligare?

Anf. 97 Statssekreterare DIANA JANSE:

Jag tänkte inte kommentera detta, för det var ingen fråga.

Anf. 98 ORDFÖRANDEN:

Det var bara ett konstaterande av inget nytt under solen vad gäller "rättvis och hållbar".

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande ståndpunkt anmäld från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Vi går in på dagordningspunkt 4, Andra bilaterala handelsförhandlingar.

Anf. 99 Statssekreterare DIANA JANSE:

Ordförande! Som andra dagordningspunkt väntas rådet alltså diskutera pågående frihandelsförhandlingar. Det osäkra geopolitiska omvärldsläget och de tilltagande protektionistiska tendenserna har lett till att frihandelsavtal alltmer ses som en prioriterad och strategisk fråga för EU.

Regeringen delar helt denna syn. Fler avtal stärker EU ställning, diversifierar vår handel och skapar nya marknader för våra företag. Att EU lyckas sluta frihandelsavtal ligger därmed i vårt strategiska intresse på kort och lång sikt. Därför ser Sverige positivt på att det i dagsläget pågår intensiva frihandelsförhandlingar mellan EU och en rad olika länder.

Regeringen avser att uttala sitt fortsatta tydliga stöd för förhandlingarna och för att de ska leda till slutliga avtal. Regeringen verkar även för att rena handelsavtal ska vara möjliga. Med detta menar vi en ökad öppenhet för flexibilitet för att EU-kommissionen ska kunna ro förhandlingar i land. Om kommissionen på kort tid ska kunna förhandla fram nya avtal blir en flexibel hållning helt avgörande. I vissa fall kommer det inte att vara möjligt att förhandla fram den typ av fullständiga avtal som vi är vana att se.

Regeringen vill att de slutförhandlade avtalen med Mercosur och Mexiko ska komma på plats så snart som möjligt. Regeringen verkar även för att frihandelsförhandlingar med Australien skyndsamt ska kunna återupptas och färdigställas. Ett avtal med Australien vore inte bara ekonomiskt viktigt utan även en viktig politisk signal om det nära samarbetet mellan Europa och likasinnade runt om i världen.

När det gäller Indien ser vi att förhandlingarna om ett frihandelsavtal fortfarande har betydande utmaningar men att det också sker framsteg. Målsättningen är att gå i mål med förhandlingarna i år. Regeringen prioriterar detta högt. Sverige har en stark företags närvaro i Indien med cirka 280 bolag, varav 100 producerar i Indien, liksom en historiskt god bilateral förbindelse. Sverige har därför mycket att vinna på ett frihandelsavtal med Indien.

Regeringen driver även på för framsteg i förhandlingarna med Indonesien, Filippinerna, Thailand och Malaysia.

Vid sidan av att vara en tydlig röst för nya bilaterala frihandelsavtal förespråkar regeringen ett närmande mellan EU och Stillahavsfrihandelsavtalet CPTPP, Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership. Detta är viktigt för att identifiera möjliga samarbeten med likasinnade för fri och regelbaserad handel.

Regeringen är även positiv till regionala frihandelsförhandlingar med Gulfstaternas samarbetsråd, GCC, och bilaterala förhandlingar med enskilda GCC-länder. Inte minst välkomnar vi att EU har inlett förhandlingar med Förenade Arabemiraten.

Regeringen välkomnar att EU och Ukraina har nått en principöverenskommelse om uppdateringen av frihandelsavtalet DCFTA. Det är ett steg i rätt riktning, även om vi hade velat se att EU kunde erbjuda Ukraina en mer ambitiös överenskommelse. Regeringen verkar för att det slutliga och uppdaterade DCFTA ska fördjupa handelsrelationen mellan EU och Ukraina ytterligare och stärker Ukrainas ekonomi och motståndskraft. Det långsiktiga målet är att ge Ukraina fullt tillträde till EU:s inre marknad, vilket innebär att samtliga handelshinder ska lyftas.

Anf. 100 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Även här vill jag upprepa att vi i Miljöpartiet menar att handel är bra, och diversifierad handel är något vi ser positivt på. Men när det kommer till rena handelsavtal ser vi ändå med oro att man kan prioritera ned miljö, klimat, mänskliga rättigheter och djurvälstånd.

Vi menar att det är en positiv utveckling att handelsavtal hela tiden måste bygga på mänskliga rättigheter, stärka demokratin och så vidare. Men vi ser nu att handelsavtalen kan riskera att innebära att man prioriterar bort dessa saker, lägger dem i bilagor eller gör dem frivilliga eller att man till och med skapar möjlighet för företag att stämma stater om de till exempel anser att deras produktion går ned på grund av höga miljökrav. Detta ser vi med oro på.

Samtidigt som vi är positiva till handel, diversifiering och att använda handel för att öka resiliens och motståndskraft är det för oss väldigt viktigt att de värderingar som vi har – vi värderar öppna landskap och djurvälstånd – också återspeglas i handeln.

Låt mig tydliggöra: Vi anmäler en avvikande ståndpunkt när det handlar om hållbar och rättvis handel.

Anf. 101 ÅSA ERIKSSON (S):

Vi tycker att det är bra att EU jobbar vidare för att få till fler handelsavtal. Det är jätteviktigt. Det är viktigt att handeln ska vara öppen och regelbaserad. Men även här vill vi ha en rättvis och hållbar handel.

Anf. 102 HÅKAN SVENNELING (V):

Från Vänsterpartiets sida instämmer vi i det som Miljöpartiet och Socialdemokraterna har sagt. I de länder man för diskussioner med finns det ju ett flertal utmaningar när det gäller mänskliga rättigheter, demokratiskt utrymme och så vidare. Det är otroligt viktigt att detta tas upp i förhandlingarna mellan EU och dessa stater.

Anf. 103 ORDFÖRANDEN:

Den avvikande ståndpunkten gäller alltså ”rättvis och hållbar”? Ja. Då förstår jag att S, V och MP är överens om det. Då har vi det klart för oss.

Med denna gemensamma avvikande ståndpunkt från S, V och MP konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går in på dagordningspunkt 5, Handelsförbindelserna mellan EU och Kina.

Anf. 104 Statssekreterare DIANA JANSE:

Herr ordförande! Frågan om handelsrelationer med Kina har avhandlats mot bakgrund av det stundande toppmötet mellan EU och Kina i slutet av juli. Agendapunkten är av särskild relevans givet USA:s tullar, vilket påverkar dynamiken i handelsrelationerna mellan EU och Kina.

EU-kommissionären Šefčovič väntas redogöra för dialogen med Kina om frågor som Kinas överkapacitet och dumpning av varor på den europeiska marknaden. Kommissionen väntas lägga särskilt fokus på Kinas exportrestriktioner för sällsynta jordartsmetaller och hur dessa påverkar europeiska företag. Exportrestriktionerna innebär att exportörer måste söka en licens för att exportera vissa sällsynta jordartsmetaller och för produkter där dessa sällsynta jordartsmetaller ingår. Ett exempel är permanentmagneter, som används inom bland annat fordonsindustrin.

Vid mötet avser regeringen att särskilt lyfta fram vikten av att EU agerar gemensamt för att åstadkomma en långsiktig lösning på problemet. Syftet med ett gemensamt agerande är även att undvika en situation där

medlemsstaterna och europeiska företag konkurrerar med varandra om att få licenser för export från Kina. Regeringen avser här att välkomna EU-kommissionens senaste initiativ som gör det möjligt för europeiska företag att registrera brådsökande ansökningar om exportlicenser på en särskild hemsida.

Regeringen anser att utgångspunkten för att bemöta den här typen av åtgärder från tredjeland är förhandlingar, regler och diplomati. Regeringen anser i övrigt att EU bör bejaka dialog och samarbete med Kina där det är möjligt och ligger i linje med EU:s och Sveriges intressen och värderingar, till exempel för att främja handel på lika villkor.

Regeringen avser samtidigt att uppmana EU-kommissionen att ställa tydliga krav på att Kina vidtar konkreta åtgärder i enlighet med det multilaterala regelverket för handel. I den mån motåtgärder från EU:s sida aktualiseras behöver dessa vara proportionerliga och väl avvägda.

Anf. 105 ÅSA ERIKSSON (S):

Herr ordförande! Det är jättebra att regeringen planerar att ta upp de negativa effekter som svenska företag får av de ökade exportkontroller som Kina har när det gäller sällsynta jordartsmetaller. Men i övrigt tycker vi socialdemokrater att förslaget till ståndpunkt är alldeles för mesigt.

EU:s och Sveriges ramverk ska syfta till att skapa en rättvis spelplan för handel. Så är det verkligen inte i dag. Förutom fokus på exportkontrollerna finns det utrymme att framföra synpunkter på handelsrelationen med Kina.

Vi socialdemokrater menar att Sverige bör lyfta fram ett stort och långvarigt problem. Det finns konsensus bland västliga statliga institutioner, företag och forskare om att Kina fortlöpande och systematiskt kringgår och undergräver immaterialrätt, både via digital piratkopiering och statligt stödda patentintrång. Branschorganisationer och affärsrådgivare pekar på riktade och storskaliga intrång, inklusive ingripanden från kinesiska myndigheter. Detta snedvrider konkurrensen och handeln.

I april i år slog WTO fast att Kina bryter mot transparensregler. Man erkände förekomsten av dolda regler som begränsar utländska företags möjlighet att driva IP-fall utomlands. Detta bekräftar att Kina medvetet har implementerat dolda mekanismer som snedvrider konkurrensen.

Har regeringen för avsikt att ta upp den här typen av brott mot internationella handelsregler i diskussionen?

Anf. 106 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag ber om ursäkt om detta inte riktigt platsar här, men jag vill ändå nämna att vi i Miljöpartiet är kritiska till hur Kina exporterar varor och att de faktiskt inte lever upp till de sociala eller miljömässiga krav som vi har inom EU.

Detta leder till att de som handlar på exempelvis Temu och Shein får allergiska reaktioner. Det är alldeles för höga halter av olika farliga ämnen. Man lever helt enkelt inte upp till de krav som ställs på EU:s marknad.

Vi har ju tidigare fört fram att vi vill se riktade tullar för att stoppa dessa lågprisjättar. Jag vet att den åsikten också delvis har delats av representanter för regeringen. Jag undrar alltså om detta är någonting som

kommer att diskuteras, eller om regeringen också kan föra fram det vid mötet.

2024/25:41
11 juli

Anf. 107 HÅKAN SVENNELING (V):

Jag tycker också att det är viktigt i sammanhanget att påpeka vikten av att lyfta fram mänskliga rättigheter i relationen med Kina. Det kan vi prata länge och väl om. Jag vill i vart fall konstatera att detta verkligen är ett svenskt intresse som måste belysas, liksom att vi också har en svensk medborgare som fortfarande sitter i fängelse i Kina som vi inte har något konsulärt tillträde till.

Anf. 108 Statssekreterare DIANA JANSE:

Herr ordförande! Tack för medskicken! Jag kan bara konstatera att detta med Kinas agerande när det gäller immaterialrätt är något som vi också har noterat och följer. Vi anser att det är en väldigt viktig fråga att bevaka i de här sammanhangen.

Samma gäller Temu och Shein. Det är en fråga som handelsministern har tagit upp, och det är en fråga som vi bevakar i dessa sammanhang.

Anf. 109 ORDFÖRANDEN:

Det var en avvikande ståndpunkt anmäld från Socialdemokraterna?

Anf. 110 ÅSA ERIKSSON (S):

Jag tror det. Bevaka är bra, men vi vill nog att man ska föra fram detta mer tydligt än att bara bevaka frågan.

Anf. 111 ORDFÖRANDEN:

Då är det en avvikande ståndpunkt anmäld från Rebecka Le Moine?

Anf. 112 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! För tydlighetens skull: Jag uppfattar ändå svaret som att det finns en delad åsikt. Är det här något som regeringen kommer att driva? Om det inte är fallet ämnar jag att anmäla en avvikande ståndpunkt.

Anf. 113 Statssekreterare DIANA JANSE:

Det beror lite grann på hur diskussionerna utvecklas vid aktuella mötet. Jag kan inte säga att vi garanterat kommer att gå fram med detta just där och då. Men jag kan konstatera att det här är en fråga som statsrådet Dousa har engagerat sig i och debatterat. Vi följer frågan.

Anf. 114 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Om det inte tas med som en del av regeringens ståndpunkt anmäler Miljöpartiet en avvikande ståndpunkt.

Anf. 115 ORDFÖRANDEN:

Bara så att vi pratar samma språk; jag upplever att skiljelinjen är huruvida frågan ska lyftas fram eller inte. Det är inte säkert att man lyfter upp hela ståndpunkten – eller hur? Om den avvikande ståndpunkten inte

ligger i det materiella utan i huruvida frågan helt säkert ska lyftas fram vid mötet...

Anf. 116 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Om det kan tas med som en del av regeringens ståndpunkt är vi i Miljöpartiet nöjda.

Anf. 117 ORDFÖRANDEN:

Det verkar inte som att det finns någon saklig åsiktsskillnad.

Anf. 118 Statssekreterare DIANA JANSE:

Herr ordförande! Jag är lite osäker på formalian här, i och med att det är statsrådet och inte jag som kommer att representera regeringen på mötet.

Anf. 119 ORDFÖRANDEN:

För säkerhets skull låter vi detta bli en avvikande ståndpunkt från Miljöpartiet. Vi har en avvikande ståndpunkt från Socialdemokraterna.

I övrigt finner jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Övriga frågor. Det finns inget övrigt.

Med detta tackar vi för medverkan vid dagens sammanträde med EU-nämnden och önskar en trevlig sommar. Lycka till vid mötet i rådet.

Anf. 120 Statssekreterare DIANA JANSE:

Tack detsamma!

Innehållsförteckning

2024/25:41

11 juli

§ 1 Jordbruks- och fiskefrågor	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 4 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	1
Anf. 5 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 6 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	2
Anf. 7 MATILDA ERNKRANS (S).....	2
Anf. 8 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 9 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	3
Anf. 10 MATILDA ERNKRANS (S).....	3
Anf. 11 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	3
Anf. 12 MATILDA ERNKRANS (S).....	4
Anf. 13 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	4
Anf. 14 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 15 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	4
Anf. 16 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 17 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	4
§ 2 Allmänna frågor.....	5
Anf. 18 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 19 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	5
Anf. 20 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 21 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	5
Anf. 22 MATILDA ERNKRANS (S).....	6
Anf. 23 HÅKAN SVENNELING (V).....	7
Anf. 24 REBECKA LE MOINE (MP).....	7
Anf. 25 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	8
Anf. 26 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 27 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	9
Anf. 28 REBECKA LE MOINE (MP).....	10
Anf. 29 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	10
Anf. 30 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 31 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	11
Anf. 32 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 33 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M)	11
§ 3 Utrikesfrågor	12
Anf. 34 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 35 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	12
Anf. 36 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 37 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	12
Anf. 38 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 39 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	13
Anf. 40 ALEXANDRA VÖLKER (S).....	14
Anf. 41 MARTINA JOHANSSON (C).....	15
Anf. 42 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	15
Anf. 43 ORDFÖRANDEN.....	16
Anf. 44 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	16
Anf. 45 HÅKAN SVENNELING (V).....	18

Anf. 46	ALEXANDRA VÖLKER (S)	19
Anf. 47	REBECKA LE MOINE (MP)	20
Anf. 48	MARTINA JOHANSSON (C)	20
Anf. 49	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	20
Anf. 50	ORDFÖRANDEN	22
Anf. 51	MATILDA ERNKRANS (S)	23
Anf. 52	ORDFÖRANDEN	23
Anf. 53	HÅKAN SVENNELING (V)	23
Anf. 54	REBECKA LE MOINE (MP)	24
Anf. 55	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	24
Anf. 56	ALEXANDRA VÖLKER (S)	24
Anf. 57	REBECKA LE MOINE (MP)	25
Anf. 58	HÅKAN SVENNELING (V)	25
Anf. 59	ORDFÖRANDEN	26
Anf. 60	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	26
Anf. 61	ORDFÖRANDEN	26
Anf. 62	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	26
Anf. 63	ALEXANDRA VÖLKER (S)	27
Anf. 64	HÅKAN SVENNELING (V)	27
Anf. 65	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	28
Anf. 66	ORDFÖRANDEN	28
Anf. 67	MARTINA JOHANSSON (C)	29
Anf. 68	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	29
Anf. 69	ORDFÖRANDEN	29
Anf. 70	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	29
Anf. 71	ALEXANDRA VÖLKER (S)	30
Anf. 72	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	30
Anf. 73	ORDFÖRANDEN	31
Anf. 74	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	31
Anf. 75	ORDFÖRANDEN	31
§ 4	Utrikesfrågor – handel	32
Anf. 76	ORDFÖRANDEN	32
Anf. 77	Statssekreterare DIANA JANSE	32
Anf. 78	ORDFÖRANDEN	32
Anf. 79	Statssekreterare DIANA JANSE	32
Anf. 80	ÅSA ERIKSSON (S)	33
Anf. 81	REBECKA LE MOINE (MP)	34
Anf. 82	HÅKAN SVENNELING (V)	34
Anf. 83	ORDFÖRANDEN	34
Anf. 84	MARTINA JOHANSSON (C)	34
Anf. 85	ORDFÖRANDEN	34
Anf. 86	MARTINA JOHANSSON (C)	34
Anf. 87	ORDFÖRANDEN	34
Anf. 88	MATILDA ERNKRANS (S)	34
Anf. 89	ORDFÖRANDEN	34
Anf. 90	MARTINA JOHANSSON (C)	34
Anf. 91	Statssekreterare DIANA JANSE	34
Anf. 92	ORDFÖRANDEN	35
Anf. 93	MATILDA ERNKRANS (S)	35
Anf. 94	Statssekreterare DIANA JANSE	35
Anf. 95	ÅSA ERIKSSON (S)	35

Anf. 96 ORDFÖRANDEN.....	35	2024/25:41
Anf. 97 Statssekreterare DIANA JANSE.....	35	11 juli
Anf. 98 ORDFÖRANDEN.....	35	
Anf. 99 Statssekreterare DIANA JANSE.....	35	
Anf. 100 REBECKA LE MOINE (MP).....	36	
Anf. 101 ÅSA ERIKSSON (S)	37	
Anf. 102 HÅKAN SVENNELING (V).....	37	
Anf. 103 ORDFÖRANDEN.....	37	
Anf. 104 Statssekreterare DIANA JANSE.....	37	
Anf. 105 ÅSA ERIKSSON (S)	38	
Anf. 106 REBECKA LE MOINE (MP).....	38	
Anf. 107 HÅKAN SVENNELING (V).....	39	
Anf. 108 Statssekreterare DIANA JANSE.....	39	
Anf. 109 ORDFÖRANDEN.....	39	
Anf. 110 ÅSA ERIKSSON (S)	39	
Anf. 111 ORDFÖRANDEN.....	39	
Anf. 112 REBECKA LE MOINE (MP).....	39	
Anf. 113 Statssekreterare DIANA JANSE.....	39	
Anf. 114 REBECKA LE MOINE (MP).....	39	
Anf. 115 ORDFÖRANDEN.....	39	
Anf. 116 REBECKA LE MOINE (MP).....	40	
Anf. 117 ORDFÖRANDEN.....	40	
Anf. 118 Statssekreterare DIANA JANSE.....	40	
Anf. 119 ORDFÖRANDEN.....	40	
Anf. 120 Statssekreterare DIANA JANSE.....	40	